

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I FINANÇAMENT

RESUM

El pressupost general de l'Administració general de la comunitat autònoma per a l'any 2003 és de 1.796,6 milions d'euros (298.930 milions de pessetes), xifra que suposa un increment nominal del 68%. Un cop descomptat l'efecte en matèria de gestió de l'assistència sanitària, i amb dades homogeneïtzades respecte de l'exercici del 2002, l'increment és del 7,9%. Quant a la participació percentual sobre el total de despeses, les operacions corrents suposen el 76,49% del pressupost, mentre que les operacions de capital, el 23,51%. En un nivell major de desagregació, per partides pressupostàries destaquen els capítols I, IV, VI i VII (les despeses de personal, les transferències corrents, les inversions reals i les transferències de capital), amb una participació sobre el total del pressupost del 22,23%, del 48,43%, del 8,99% i del 13,99%, respectivament. El pressupost general de la comunitat autònoma per a l'any 2003 representa el 9,74% del PIB balear en preus corrents. El deute acumulat de les Illes Balears per a l'any 2003 s'estima en 605 milions d'euros (100.664 milions de pessetes).

Quant a les administracions insulars, el pressupost agregat dels tres consells insulars experimentarà l'any 2003 un increment del 14,19%, en superar els 240 milions d'euros (40.404 milions de pessetes). Comparativament, és el Consell Insular de Mallorca que experimentarà un increment relatiu més important durant l'any 2003, al voltant del 24%. El pressupost agregat dels consells insulars representa l'1,32% del PIB en preus corrents. El deute públic dels ens insulars ascendí als 17,4 milions d'euros.

Amb referència al pressupost dels ajuntaments de la comunitat autònoma, el volum total de l'exercici 2003 arribà als 804,3 milions d'euros (133.824 milions de pessetes). El pressupost de les administracions locals per a l'any 2003 suposa un 4,36% del PIB balear en preus corrents. El deute públic dels ajuntaments durant aquest exercici arriba als 32,7 milions d'euros.

La recaptació tributària que ha obtingut la Delegació Especial d'Hisenda arribà el 2003 als 1.938 milions d'euros (322.456 milions de pessetes), amb un increment del 4,43% respecte de l'any 2002.

12.1.

ANÀLISI PRESSUPOSTÀRIA

L'exposició d'aquest apartat es divideix en dos grans blocs. En el primer s'analitzen els pressupostos de la comunitat autònoma, dels consells insulars, dels ajuntaments i de la Delegació Especial d'Hisenda a les Balears. En el segon es fan una sèrie de consideracions sobre el nou sistema de finançament autonòmic.

D'aquests estudis pressupostaris es dedueix que el total de la despesa pública a Balears l'any 2003 va assolir els 1.130 milions d'euros, dels quals, 468,5 corresponen a la CAIB, 126,5 als Consells Insulars i 535 als Ajuntaments. En conjunt el consum públic (salaries més compres de béns i serveis) de Balears representa el 6,1% del PIB.

12.1.1. LA COMUNITAT AUTÒNOMA

En aquest apartat començam a fer una introducció al marc dels pressupostos de la comunitat autònoma, definim l'àmbit del pressupost i analitzam a continuació els pressupostos de l'Administració general i els pressupostos dels ens de dret públic i de les societats públiques.

12.1.1.1. Introducció

Els pressupostos de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2003 s'aproven mitjançant la Llei 10/2002, de pressupostos generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2003 (BOIB núm.156 ext., de 28 de desembre del 2002), la qual, juntament amb la Llei 1/1986, de 5 de febrer, de finances, i la normativa de desplegament corresponent, constitueix el marc normatiu al qual s'ha d'ajustar l'activitat econòmica i financera de la comunitat autònoma. Així com n'assenyala l'exposició de motius, inclou la totalitat de les despeses i dels ingressos del sector públic autonòmic, i també la consignació de l'import dels beneficis fiscals que afecten els tributs.

Com a novetat més destacada del contingut dels pressupostos per a l'exercici 2003, és la referència expressa i separada al pressupost del Servei Balear de la Salut, d'acord amb les modificacions que ha introduït la Llei 20/2001, de 21 de desembre, de mesures tributàries, administratives i de funció pública, com a conseqüència del fet que la comunitat autònoma de les Illes Balears ha assumit la competència en matèria sanitària.

La presentació dels crèdits pressupostaris s'adapta al mateix format que utilitza l'Administració general de l'Estat, per tal d'homogeneïtzar-los als escenaris pactats de consolidació pressupostària.

En matèria de tributs propis i de prestacions patrimonials de caràcter públic de la comunitat autònoma de les Illes Balears, es preveu l'actualització d'acord amb el

creixement de l'índex de preus de consum (IPC) de l'any anterior.

En aquest capítol s'analitzen de manera detallada els pressupostos inicials de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'exercici 2003, amb l'anàlisi comparativa pertinent respecte de l'any 2002.

Per dur a terme aquesta anàlisi, s'estudien, en primer lloc, l'àmbit del pressupost i, en segon lloc, els pressupostos generals de la comunitat, des del punt de vista tant dels ingressos com de les despeses, i s'aprofundeix a analitzar les actuacions previstes per a l'exercici objecte d'estudi, a través dels capítols IV, VI i VII (les transferències corrents, les inversions reals i les transferències de capital) del pressupost de despeses.

Per completar l'anàlisi pressupostària de la nostra comunitat, es fa referència també als pressupostos dels diversos ens de dret públic i de les societats públiques, així com també se n'estudien les actuacions previstes per a l'any 2003.

12.1.1.2. L'àmbit del pressupost

En l'àmbit dels pressupostos generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2003 s'integren els pressupostos de l'Administració general de la comunitat (en la qual estan incloses les diferents seccions i les entitats autònomes), així com els dels ens que formen l'Administració institucional d'aquesta comunitat autònoma (ens de dret públic, ja siguin empreses públiques no societàries, com algun consorci i les societats públiques), i altres ens públics (empreses vinculades i consorcis o fundacions). (Vegeu el quadre I-127)

QUADRE I-127. ÀMBIT DELS PRESSUPOSTS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2003)

Administració general		Administració institucional		
Entitats autònomes		Ens de dret públic		Societats públiques
Seccions		Empresa pública no societària	Consorti	
Parlament ¹				
Sindicatura de Comptes ¹				
Consell Consultiu de les Illes Balears ¹				
Consell Econòmic i Social ¹				
Presidència del Govern balear				
Conselleria de Turisme		IBATUR		
Conselleria d'Educació i Cultura	Institut d'Estudis Baleàrics			
Conselleria d'Hisenda i Pressuposts			Centre Balears Europa	
Conselleria de Medi Ambient		IBANAT		
		IBASAN		
		IBAEN		
Conselleria d'Interior				
Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transport		IBAVI		
		SFM		
Conselleria de Sanitat i Consum	SERBASA	GESMA		
Conselleria de Treball i Formació	SOIB			
Conselleria d'Agricultura i Pesca				IBABSA
				SEMILA
Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria		IDI		FICOBALSA
Conselleria d'Innovació i Energia				Parc BIT, SA
Conselleria de Benestar Social	IBAS			
	Institut Balear de la Dona			

¹ Els òrgans estatutaris són dependència funcional de l' Administració general.

Font: Govern balear, Conselleria de Presidència, Direcció General de Relacions Institucionals.

12.1.1.3. El pressupost de l'Administració general

En aquest apartat analitzam, en primer lloc, els capítols dels ingressos i, tot seguit, es passa a estudiar l'evolució de les despeses.

12.1.1.3.1. Els ingressos

El pressupost d'ingressos per a l'any 2003 recull de manera sistematitzada el conjunt de recursos que permetran finançar el pressupost de despeses de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

Els ingressos poden obtenir-se per diferents conceptes, incloent-hi el recurs a l'endeutament, i la seva classificació s'estructura, en el pressupost per al 2003, orgànicament d'acord amb el centre productor i d'acord amb la naturalesa econòmica. La classificació orgànica manté la mateixa estructura i el mateix contingut que la que correspon a les despeses. En aquest informe, però, només s'analitzarà la classificació econòmica de la partida d'ingressos, l'estructura i contingut de la qual no ha variat respecte de l'exercici del 2002, tret pel que fa a l'aparició de nous articles, conceptes i subconceptes que permeten considerar els ingressos que deriven dels diferents tributs de l'Administració general de l'Estat cedits totalment o parcialment a través dels mecanismes establerts pel sistema de finançament de les comunitats autònomes per al període 2002-2006.

12.1.1.3.1.1. Anàlisi econòmica

El pressupost general d'ingressos per a l'any 2003 de l'Administració general (en el qual queden incloses les entitats autònomes) de la comunitat autònoma de les Illes Balears es va estimar en 1.796,61 milions

d'euros, en contrast amb els 1.069,8 milions d'euros que s'havien previst inicialment per a l'exercici de l'any anterior. Ara bé, les dades que es preveuen en els pressupostos inicials del 2002 no es poden tenir en compte per fer una anàlisi comparativa homogènia amb les del 2003. I això és així, en primer lloc, pel fet que en les previsions inicials per al 2002 no es considerava el finançament de les competències en matèria de gestió de l'assistència sanitària i, en segon lloc, tot i que es coneixia la xifra global en concepte de finançament per part de l'Administració de l'Estat per al 2002, la manca d'informació relativa a quins serien els mecanismes efectius en què aquest es concretaria va fer que es consideràs adient incloure la totalitat de l'import en concepte de finançament autonòmic dins el capítol IV.

La comunitat autònoma de les Illes Balears i les seves entitats autònomes de caràcter administratiu, al llarg de l'exercici econòmic corresponent al 2003, preveien liquidar drets per un import de 1.790,41 milions d'euros, amb la qual cosa i atès que el total de la despesa prevista -exceptuant-ne la corresponent en concepte d'amortització de préstecs-, importa la mateixa quantia, els pressupostos restarien equilibrats. Tot i la previsió de recórrer a l'endeutament per un import de 6,2 milions d'euros, no es preveu cap tipus d'increment del nivell del deute global de la comunitat autònoma, ja que dins el mateix exercici es preveu amortitzar el préstec per la mateixa quantia.

En els capítols I i II s'inclouen els rendiments dels tributs cedits totalment o parcialment, que conformen el nou sistema de finançament autonòmic en el cas de tenir assumides les competències en

matèria de sanitat, considerant només el 98% en concepte de lliuraments a compte pels tributs cedits parcialment, i el 100% pels cedits en la totalitat, amb el fons de suficiència (negatiu) també computat al 98% i minorant l'import dels lliuraments a compte de l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF). D'aquesta manera, en el capítol IV només queden aportacions de l'Estat i d'altres ens públics i/o privats per finançar conjuntament activitats d'interès comú.

A partir de la previsió d'ingressos per al 2003 i de la comparació amb les dades homogeneïtzades del 2002, i suposant assumides dins la previsió inicial les competències de sanitat mitjançant els mecanismes que deriven del nou sistema de finançament, es desprèn un augment del 7,90%. (Vegeu el quadre I-128)

Fent l'anàlisi per capítols, es pot observar que els capítols corresponents a les operacions corrents són els més importants pel que fa al pes relatiu sobre el total del pressupost, ja que representen en conjunt el 96,98% dels ingressos previstos.

Pel que fa a les diferents figures impositives que conformen el capítol d'impostos directes (capítol I), se'n preveu un increment de totes respecte de les estimades per a l'exercici 2002, amb un increment global del 12,16%. (Vegeu el quadre I-129)

Quant al capítol II, la recaptació prevista en concepte d'impostos indirectes per a l'any 2003 experimenta un augment de l'11,06% respecte del 2002. Cal destacar en aquest capítol l'estimació de 42 milions d'euros per l'impost sobre estades en empreses turístiques d'allotjament, que estableix la Llei 7/2002, de 23 d'abril, i que

es destina a constituir el fons per a la millora de l'activitat turística i la preservació del medi natural. (Vegeu el quadre I-130)

Amb relació al capítol III, taxes i altres ingressos, la previsió realitzada suposa un increment de l'1,99%; diferenciant-ne, atesa la importància relativa, les taxes del joc de la resta de taxes, la prestació de serveis i altres ingressos. (Vegeu el quadre I-131)

Les dotacions del capítol IV, transferències corrents, experimenten globalment una reducció del 10,87%. Com s'ha esmentat abans, aquest capítol considera només les aportacions de l'Estat i d'altres administracions i ens públics i/o privats per al finançament conjunt d'activitats d'interès comú i que, en general, tenen la consideració d'ingressos amb caràcter finalista. (Vegeu el quadre I-132)

El capítol V, ingressos patrimonials, conté bàsicament les previsions dels ingressos corresponents a bestretes i a préstecs concedits, els interessos de dipòsits, les rendes de béns immobles i els productes de concessions i d'aprofitaments especials. La previsió d'aquest capítol suposa un decreixement del 27,37%, encara que en valor absolut representa només una disminució lleugerament superior als 1.169 milers d'euros.

El capítol VII, transferències de capital, suposa un 2,67% del total dels ingressos previstos. Essencialment conté les previsions corresponents a les aportacions de la Unió Europea pels diferents programes i actuacions cofinançades amb la comunitat autònoma, a més d'altres que procedeixen de l'Administració central i dels fons europeus d'orientació i garantia agrària que gestiona la comunitat autònoma. En conjunt, presenten un increment del 3,87%.

QUADRE I-128. PRESSUPOST D'INGRESSOS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS: DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA. (2002-2003)

Capítols	2002 ¹		2003		Variació		Valor relatiu	
	Import				2002	2003	2002	2003
	(en milers d'euros)				import	(%)	(%)	(%)
I Impostos directes	211.772,21	237.516,90	25.744,69	12,16	12,72	13,22		
II Impostos indirectes	1.232.860,52	1.369.217,86	136.357,34	11,06	74,04	76,21		
III Taxes i altres ingressos	89.223,21	91.000,00	1.776,79	1,99	5,36	5,07		
IV Transferències corrents	46.521,20	41.466,37	-5.054,83	-10,87	2,79	2,31		
V Ingressos patrimonials	4.271,33	3.102,08	-1.169,25	-27,37	0,26	0,17		
Total d'operacions corrents	1.584.648,47	1.742.303,21	157.654,74	9,95	95,17	96,98		
VI Alienació d'inversions reals	0,01	—	-0,01	-100,00	0,00	—		
VII Transferències de capital	46.105,59	47.888,26	1.782,67	3,87	2,77	2,67		
Total d'ingressos no financers	1.630.754,07	1.790.191,47	159.437,40	9,78	97,94	99,64		
VIII Actius financers	177,98	218,53	40,55	22,78	0,01	0,01		
IX Passius financers	34.107,44	6.200,00	-27.907,44	-81,82	2,05	0,35		
Total d'ingressos financers	34.285,42	6.418,53	-27.866,89	-81,28	2,06	0,36		
Total d'operacions de capital	80.391,02	54.306,79	-26.084,23	-32,45	4,83	3,02		
Total	1.665.039,49	1.796.610,00	131.570,51	7,90	100,00	100,00		

¹ Dades homogenitzades del 2002, suposant assumides dins la previsió inicial les competències en matèria de gestió de l'assistència sanitària mitjançant els mecanismes derivats del nou sistema de finançament.

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

QUADRE I-129. RENDIMENTS PREVISTOS DELS IMPOSTOS DIRECTES (2002-2003)

Imposts directes	2002	2003	Variació	
			import (en milers d'euros)	(%)
Impost sobre la renda de les persones físiques	138.448,74	156.716,90	18.268,16	13,19
Impost general sobre successions i donacions	45.676,92	51.000,00	5.323,08	11,65
Impost general sobre el patrimoni	27.646,56	29.800,00	2.153,44	7,79
Total	211.772,22	237.516,90	25.744,68	12,16

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

QUADRE I-130. RECAPTACIÓ PREVISTA D'IMPOSTS INDIRECTES (2002-2003)

	2002	2003	Variació	
			import (en milers d'euros)	(%)
Imp. sobre les transmissions patrimonials	153.258,09	166.750,00	13.491,91	8,80
Imp. sobre els actes jurídics documentats	61.303,24	64.500,00	3.196,76	5,21
Impost sobre el valor afegit	707.478,39	748.837,23	41.358,84	5,85
Impost sobre la cervesa	3.020,09	3.440,85	420,76	13,93
Impost sobre l'alcohol	11.804,48	14.289,78	2.485,30	21,05
Impost sobre les labors del tabac	87.718,92	104.306,83	16.587,91	18,91
Impost sobre els hidrocarburs	101.518,76	107.718,72	6.199,96	6,11
Imp. sobre determinats mitjans de transport	36.557,16	40.673,01	4.115,85	11,26
Imposts sobre els productes intermedis	270,46	261,98	-8,48	-3,14
Imp. s/ les vendes minoristes de det. hidrocarburs	19.345,52	22.839,67	3.494,15	18,06
Impost sobre l'electricitat	14.524,66	15.899,77	1.375,11	9,47
Imp. s/ les estades en empr. turístiques d'allotjament	0,00	42.000,00	42.000,00	
Imp. s/ la plena i recàrrec s/ la taxa estatal del joc	0,01	0,01	0,00	0,00
Cànon de sanejament	36.060,73	37.700,00	1.639,27	4,55
Imposts indirectes extingits	0,01	0,01	0,00	0,00
Total	1.232.860,52	1.369.217,86	136.357,34	11,06

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

QUADRE I-131. TAXES, PRESTACIÓ DE SERVEIS I ALTRES INGRESSOS (2002-2003)

	2002	2003	Variació	
	import (en milers d'euros)		(%)	
Taxes del joc	68.915,41	67.500	-1.415,41	-2,05
Prestació de serveis i altres ingressos	20.307,80	23.500	3.192,20	15,72
Total	89.223,21	91.000	1.776,79	1,99

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

QUADRE I-132. TRANSFERÈNCIES CORRENTS PREVISTES (2002-2003)

	2002	2003	Variació	
	import (en milers d'euros)		(%)	
Total	46.521,20	41.466,37	-5.054,83	-10,87

(1) Dades homogeneïtzades del 2002, suposant assumides dins la previsió inicial les competències en matèria de gestió de l'assistència sanitària mitjançant els mecanismes derivats del nou sistema de finançament.

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

Les previsions d'ingressos per al capítol VIII, variació d'actius financers, corresponen al reintegrament de préstecs concedits i importen un total de 218,53 milers d'euros, un 22,78% superior a l'any 2002. De la mateixa manera que l'exercici anterior, la participació en el total de previsió d'ingressos és molt poc important (0,01%).

En el capítol IX, variació de passius financers, per a l'exercici del 2003 es preveu l'emissió de deute o la concertació de préstecs per un import total de 6,2 milions d'euros.

Des del punt de vista de la procedència -el que podríem anomenar estructura de finançament- dels ingressos per al 2003, destaca la variació experimentada per la previsió dels rendiments de tributs propis, que

creix un 121,02%, tot i que s'explica per l'estimació, per primera vegada en el pressupost, de l'impost sobre estades en allotjaments turístics (42 milions d'euros). Així mateix, es constata una reducció substancial (81,82%) del recurs a l'endeutament. També les aportacions externes es veuen reduïdes en un 3,53%. Quant a la resta, pràcticament es manté la mateixa estructura de participació percentual amb relació a l'exercici 2002. (Vegeu el quadre I-133)

12.1.1.3.2. Les despeses

Els crèdits corresponents a l'estat de despeses dels pressupostos de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'exercici 2003, com és habitual, es presenten en tres nivells d'agregació corresponents a les classificacions econòmica, funcional per programes i orgànica.

QUADRE I-133. ESTRUCTURA DE FINANÇAMENT DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2002-2003)

	Inicial 2002	Inicial 2003	Variació	Valor relatiu		
				2002	2003	
	import			(%)	(%)	(%)
	(en milers d'euros)			(%)	(%)	(%)
Finançament autonòmic(1)	1.120.687,18	1.214.984,74	94.297,56	8,41	67,31	67,63
Rendiments dels tributs cedits	356.800,23	379.550,01	22.749,78	6,38	21,43	21,13
Rendiments dels tributs propis	36.060,74	79.700,01	43.639,27	121,02	2,17	4,44
Altres ingressos propis	24.757,11	26.820,60	2.063,49	8,33	1,49	1,49
Transferències externes	92.626,79	89.354,64	-3.272,15	-3,53	5,56	4,97
Deute	34.107,44	6.200,00	-27.907,44	-81,82	2,05	0,35
Total	1.665.039,49	1.796.610,00	131.570,51	7,90	100,00	100,00

(1) Inclou les previsions dels rendiments en el territori de la comunitat autònoma de les Illes Balears dels diferents tributs que considera el nou sistema de finançament, tant els cedits parcialment com els cedits al 100%.

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

No hi ha variacions en la forma de presentació del projecte respecte del 2002, però s'hi adjunta el pressupost del Servei Balear de la Salut.

El conjunt de les despeses, a la comunitat autònoma de les Illes Balears, ha augmentat un 67,94% respecte del 2002, a causa que s'han assumit les funcions i els serveis de gestió de l'assistència sanitària. (Vegeu el quadre I-134)

12.1.1.3.2.1. Anàlisi econòmica

La distribució econòmica presenta els crèdits agrupats d'acord amb la naturalesa econòmica, i es distingeix entre operacions corrents (capítols I,II,III i IV) i operacions de capital (capítols VI,VII,VIII i IX).

A la vegada, els crèdits destinats a operacions corrents es desglossen en despeses de funcionament (despeses de personal i

QUADRE I-134. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DE DESPESES A LA COMUNITAT AUTÒNOMA

Any	Despesa	Variació	
	import (en milers d'euros)		(%)
2000	887.608,36	79.701,95	9,87
2001	950.491,98	62.883,62	7,08
2002	1.069.802,54	119.310,56	12,55
2003	1.796.610,00	726.807,45	67,94

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

compra de béns corrents i serveis), en despeses financeres i en transferències corrents. Les operacions de capital distingeixen entre les inversions reals (inversions directes realitzades per la mateixa administració), les transferències de capital i les variacions d'actius i passius financers.

L'import total del projecte de pressupost de despeses per a l'exercici econòmic del 2003 arriba a un total de 1.796,61 milions d'euros, respecte dels 1.069,80 milions d'euros de l'exercici precedent. (Vegeu el quadre I-135)

El conjunt de les operacions corrents experimenta un increment del 93,44%, que en termes absoluts suposa 663,8 milions més que l'any anterior, mentre que les operacions de capital incrementaren gairebé en un 17,53%, 63,0 milions per sobre del 2002.

D'aquestes xifres, 595,64 milions d'euros corresponen a transferències corrents i 21,38 milions d'euros, a transferències de capital pel finançament del Servei Balear de la Salut. Si es dedueixen aquestes quanties del projecte per al 2003, per fer la comparació en termes homogenis, el pressupost experimenta globalment un increment del 10,26%. (Vegeu el quadre I-136)

Cal esmentar que no es pot considerar una comparació veritablement homogènia perquè, amb càrrec a les transferències de gestió de l'assistència sanitària, s'han dotat durant el 2002 determinades places per tal de potenciar serveis

centrals que experimentaran una sobrecàrrega de treball per mor de l'assumpció d'aquestes competències, a la vegada que també altres capítols de determinats serveis han experimentat increments en les dotacions per la mateixa causa o per la incidència que hi té el fet d'assumir les competències esmentades.⁴⁴ Es deu a aquest fet la diferència entre l'increment global a què abans s'ha fet referència i el que s'ha xifrat com a creixement real del pressupost. Addicionalment, en una anàlisi individual detallada de la classificació econòmica, les comparacions tampoc no es poden considerar veritablement homogènies, ja que durant el 2002 s'han produït processos de transferències de competències als consells insulars, concretament les que deriven de les lleis següents:

- 14/2001, de 29 d'octubre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de serveis socials i seguretat social,
- 16/2001, de 14 de desembre, d'atribució de competències als consells insulars en matèria de carreteres i camins.

Tenint en compte el que s'ha esmentat, a partir de les dades del quadre I-11, es constata per a l'any 2003 respecte del 2002, i quant a participació percentual sobre el total del pressupost, una lleugera redistribució entre operacions corrents i de capital; concretament, hi ha un desplaçament del 0,41% de les operacions corrents.

44. Es podrien esmentar com a exemples, entre altres, l'aparició de tres noves direccions generals dins la Conselleria de Salut i Consum i el fet que la Conselleria d'Energia i Innovació ha assumit la informàtica sanitària.

**QUADRE I-135. PRESSUPOST DE DESPESES DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS:
DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA. (2002-2003)**

Capítols	2002		2003		Variació		Valor relatiu	
	import				2002		2003	
	(en milers d'euros)				2002		2003	
					(%)	(%)	(%)	(%)
I	Despeses de personal	368.174,53	399.378,68	31.204,15	8,48	34,42	22,23	
II	Despeses corrents en béns i serveis	56.971,55	69.018,92	12.047,37	21,15	5,33	3,84	
III	Despeses financeres	32.601,37	35.777,91	3.176,54	9,74	3,05	1,99	
IV	Transferències corrents	252.656,98	870.016,89	617.359,91	244,35	23,62	48,43	
	Total d'operacions corrents	710.404,43	1.374.192,40	663.787,97	93,44	66,41	76,49	
VI	Inversions reals	179.817,64	161.453,29	-18.364,35	-10,21	16,81	8,99	
VII	Transferències de capital	169.769,92	251.269,87	81.499,95	48,01	15,87	13,99	
	Total de despeses no financeres	1.059.991,99	1.786.915,56	726.923,57	68,58	99,08	99,46	
VIII	Actius financers	5.753,73	3.494,43	-2.259,30	-39,27	0,54	0,19	
IX	Passius financers	4.056,83	6.200,00	2.143,17	52,83	0,38	0,35	
	Total de despeses financeres	9.810,56	9.694,43	-116,13	-1,18	0,92	0,54	
	Total d'operacions de capital	359.398,12	422.417,59	63.019,47	17,53	33,59	23,51	
	Total	1.069.802,55	1.796.609,99	726.807,44	67,94	100,00	100,00	

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

QUADRE I-136. PRESSUPOST DE DESPESES DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS: DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA. (2002-2003)						
Capítols	2002		2003 ¹		Variació	
	import		import		Valor relatiu	
	(en milers d'euros)		(en milers d'euros)		%	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
I Despeses de personal	368.174,53	399.378,69	31.204,16	8,48	34,42	33,86
II Despeses corrents en béns i serveis	56.971,55	69.018,92	12.047,37	21,15	5,33	5,85
III Despeses financeres	32.601,37	35.777,91	3.176,54	9,74	3,05	3,03
IV Transferències corrents	252.656,98	274.377,83	21.720,85	8,60	23,62	23,26
Total d'operacions corrents	710.404,43	778.553,35	68.148,92	9,59	66,41	66,00
VI Inversions reals	179.817,64	161.453,29	-18.364,35	-10,21	16,81	13,69
VII Transferències de capital	169.769,92	229.888,05	60.118,13	35,41	15,87	19,49
Total de despeses no financeres	1.059.991,99	1.169.894,69	109.902,70	10,37	99,08	99,18
VIII Actius financers	5.753,73	3.494,43	-2.259,30	-39,27	0,54	0,30
IX Passius financers	4.056,83	6.200,00	2.143,17	52,83	0,38	0,53
Total de despeses financeres	9.810,56	9.694,43	-116,13	-1,18	0,92	0,82
Total d'operacions de capital	359.398,12	401.035,77	41.637,65	11,59	33,59	34,00
Total	1.069.802,55	1.179.589,12	109.786,57	10,26	100,00	100,00

¹ Se n'han deduït les transferències de capital i corrents pel finançament del Servei Balear de la Salut, per tal que les dades siguin homogènies i, per tant, comparables
Font: Govern Balear, Conselleria d' Hisenda i Pressuposts.

El conjunt de les operacions corrents, amb una dotació pressupostària de 778,55 milions d'euros, experimenten un increment del 9,59% (68,14 milions d'euros en termes absoluts) en relació amb la del 2002, de manera que evoluciona 0,41 punts per sota del creixement global. D'altra banda, el conjunt de les operacions de capital, amb una dotació de 401,0 milions d'euros, experimenta un increment de l'11,59% respecte de la xifra del 2002, de tal manera que creix 1,33 punts per sobre del creixement global del pressupost.

Quant a la participació percentual sobre el total, les operacions corrents passen del 66,41% del 2002 a un 66,00% l'any 2003, mentre que, les operacions de capital, passen del 33,59% al 34,00% l'any 2003. S'estableix així, i amb relació als pressupostos del 2002, una redistribució que incrementa en un 0,41% el conjunt de les operacions de capital, en detriment de les operacions corrents.

Pel que fa a l'anàlisi individualitzada d'aquestes operacions corrents en l'àmbit del capítol, les despeses de personal, capítol I, experimenten un creixement del 8,48%, 1,78% punts per sota de l'increment global del pressupost. En aquest increment s'inclouen els purament vegetatius que deriven de l'increment retributiu aplicat al personal amb caràcter general, d'acord amb el percentatge que estableix el text de la Llei de pressupostos, els derivats del venciment de nous triennis, i els increments retributius derivats dels processos d'homologació del personal docent i de determinats col·lectius del personal sanitari, el sobrecost del procés de funciona-

rització del personal laboral que es va dur a terme el 2002, així com la dotació de noves places a què s'ha fet referència en els paràgrafs anteriors. En termes de pes relatiu sobre el total, la participació passa des d'un 34,42% el 2002 fins al 33,86% el 2003, de manera que se'n redueix la participació en el total del pressupost en 0,56 punts.

El capítol II, despeses en béns corrents i serveis, experimenta un creixement d'un 21,15%, xifra que suposa gairebé més del doble del creixement del total de la despesa prevista. Aquest notable increment té l'origen en el canvi del sistema de finançament o l'aportació de la comunitat autònoma de les Illes Balears a la Unió d'Associacions d'Usuaris i Centres d'Assistència a Minusvàlids de les Balears (UNAC). En el pressupost del 2002 les aportacions a la UNAC eren establertes mitjançant conveni i es canalitzaven per la via de les transferències corrents. Per al 2003 s'ha abandonat el sistema de conveni i s'ha passat a un sistema de concert, amb la qual cosa aquestes aportacions passen a considerar-se dins el capítol II, concretament en el concepte 261, de concerts per a la prestació de serveis socials. Si es té en compte que la previsió per a aquest concert per a l'exercici 2003 és de 12,51 milions d'euros, aquest capítol en realitat experimentalment una reducció del 2,76% respecte de la consignació inicial del pressupost del 2002. Tot i fer abstracció d'aquesta teòrica homogeneïtzació, el conjunt de despeses en béns corrents i serveis representa només el 5,84% del total del pressupost, només un 0,51 punts per sobre del 2002.

La càrrega financera, capítol III, que deriva de les operacions d'endeutament de la comunitat autònoma, es manté al voltant del 3% del total del pressupost. Concretament, amb un increment del 9,74% respecte de l'exercici 2002, se situa en el 3,03% del total de la despesa, participació pràcticament idèntica al 3,05% que suposava l'any precedent.

Les transferències corrents, que es consideren en el capítol IV, es mantenen a l'entorn del 23%, tot i que experimenten una lleugera reducció, en passar del 23,62% al 23,26%. La dotació pressupostària, però, creix un 8,6% respecte del 2002. Cal aquí fer la reflexió inversa a la realitzada en el capítol II quant a les aportacions a la UNAC. En cas que aquestes aportacions fossin finançades mitjançant conveni com l'any anterior, el total del capítol importaria 286,37 milions d'euros, cosa que representa un increment del 13,34% i una participació sobre el total de la despesa del 24,27%. Com es pot suposar, en ambdues comparacions s'ha obviat la transferència al Servei Balear de la Salut en concepte de finançament de la gestió dels serveis en matèria d'assistència sanitària, que, com s'ha esmentat anteriorment, suposa una xifra de 595,64 milions d'euros.

Quant a les inversions reals, capítol VI, les xifres preveuen una reducció del 10,21% amb relació a l'exercici 2002, reducció justificada d'acord amb les transferències de competències als consells insulars, especialment en aquest cas en matèria de carreteres i de camins. La participació sobre el total del pressupost es redueix en 3,12 punts, en passar del 16,81% al 13,69%.

La previsió de dotacions per a transferències de capital, capítol VII, importa un total de 229,88 milions d'euros, amb un increment del 35,41% respecte de la consignació de l'any anterior. En termes absoluts l'increment total és de 60,11 milions d'euros. Quant al pes relatiu sobre el total, l'any 2002 en va representar un 15,87%, mentre que l'exercici 2003 n'ha representat un 19,49%, de manera que ha incrementat en 3,62 punts la participació en el total del pressupost.

Si s'analitzen les dades conjuntes dels capítols VI i VII, resulta que aquests dos capítols considerats conjuntament experimenten un increment del 12,41%, 2,18 punts per sobre del creixement total del pressupost i incrementen en 0,63 punts la participació en el total del pressupost.

En el capítol VIII, variació d'actius financers, es preveu una reducció del 39,27%, de manera que es passa d'una dotació de 5,75 milions d'euros l'any 2002 a 3,49 milions d'euros per al projecte del 2003. El pes relatiu queda així xifrat en el 0,3%, 0,24 punts per sota del que representava per a l'exercici del 2002.

Finalment, amb referència a la variació de passius financers (capítol IX), despeses relatives al pagament de l'amortització del deute emès i préstecs rebuts, la consignació és de 6,2 milions d'euros, cosa que suposa un increment del 52,83%. La participació sobre el total queda fixada en el 0,53%, 0,15 punts per sobre de la corresponent al 2002.

12.1.1.3.2.2. Anàlisi funcional

Quant a la classificació funcional i per programes, cal dir que, en el sistema pressupostari actual, la unitat bàsica la constitueix el programa d'actuació. Un programa es pot descriure com el conjunt d'activitats dissenyades per aconseguir uns objectius prefixats partint dels mitjans dels quals es disposa. Els programes s'agrupen en subfuncions, les quals, a la vegada, s'agrupen en funcions i aquestes, en grups de funció que constitueixen les grans àrees d'actuació dins les quals es desenvolupa l'actuació de l'Administració autònoma de les Illes Balears.

En l'estat de despeses dels pressupostos generals de la nostra comunitat autònoma per a l'any 2003 es mantenen els mateixos nou grups de funcions ja establerts en exercicis anteriors. Així mateix, es mantenen l'estructura i la denominació de les funcions i les subfuncions que, d'altra banda, coincideixen amb les de l'Estat, amb la finalitat d'una homogeneïtzació de dades a l'hora de consolidar la despesa de les administracions públiques.

En el projecte de pressupostos generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'exercici econòmic corresponent al 2003, d'acord amb la dotació pressupostària, els quatre grups de funcions més importants són el grup de la funció 4, producció de béns públics de caràcter social, amb gairebé un import de 1.220 milions d'euros i un pes relatiu sobre el total del 67,89%; el grup de la funció 3, seguretat, protecció i promoció social, amb una dotació de 127,82 milions d'euros i una participació percentual relativa del 7,11%; el grup de la funció 7, regulació

econòmica de sectors productius, amb una dotació de 118,37 milions d'euros, equivalent al 6,59% del total; i el grup de la funció 9, transferències a altres administracions, que importa un total de 103,33 milions d'euros i una participació percentual del 5,75%. Aquests són seguits del grup 5, producció de béns públics de caràcter econòmic, que, amb una dotació de 96,71 milions d'euros, representa el 5,38% del total; els grups de la funció 1, serveis de caràcter general, amb una dotació de 61,90 milions d'euros i una participació percentual del 3,45%, i el grup de la funció 0, deute públic, amb una dotació de 41,9 milions d'euros. Ja per sota de participacions del 2% sobre el total, es troben els grups de les funcions 6 i 2 corresponents a la regulació econòmica de caràcter general i la defensa, protecció civil i seguretat ciutadana, amb unes dotacions de 21,82 i 5,03 milions d'euros i una participació sobre el total de l'1,21% i del 0,28%, respectivament. (Vegeu el quadre I-137)

Amb relació al pressupost de l'any 2002 cal destacar el canvi de posició relativa del grup de la funció 3, seguretat, protecció i promoció social, des de la quarta posició que ocupava l'any 2002 fins a la segona, que ha passat a ocupar l'any 2003, amb un increment en la dotació del 14,62%. El grup de la funció 7, regulació econòmica de sectors productius, continua mantenint la tercera posició, tot i que la dotació experimenta un increment de tan sols un 1,3%. També el grup de la funció 9, transferències a altres administracions, ha variat la posició relativa, en passar de la sisena a la cinquena posició, en detriment del grup de la funció 5, producció de béns

QUADRE I-137. PRESSUPOST GENERAL DE DESPESES: DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL (2002-2003)

Grup de funció/funció	2002		2003		Variació		Valor relatiu	
	import		import		(%)	(%)	2002	2003
	(en milers d'euros)				(%)	(%)	(%)	(%)
0 Deute públic	36.535,53	41.905,79	5.370,26	14,70	3,42	2,33		
01 Deute públic	36.535,53	41.905,79	5.370,26	14,70	3,42	2,33		
1 Serveis de caràcter general	57.499,51	61.895,05	4.395,54	7,64	5,37	3,45		
11 Alta direcció de la CAIB i del Govern	15.010,56	16.450,83	1.440,27	9,60	1,40	0,92		
12 Administració general	33.363,44	32.604,26	-759,18	-2,28	3,12	1,81		
13 Relacions exteriors	9.125,51	12.839,96	3.714,45	40,70	0,85	0,71		
2 Defensa, protecció civil i seguretat ciutadana	4.554,60	5.031,73	477,13	10,48	0,43	0,28		
22 Seguretat i protecció civil	4.554,60	5.031,73	477,13	10,48	0,43	0,28		
3 Seguretat, protecció i promoció social	111.519,74	127.823,62	16.303,88	14,62	10,42	7,11		
31 Seguretat i protecció social	64.149,46	61.718,40	-2.431,06	-3,79	6,00	3,44		
32 Promoció social	47.370,28	66.105,22	18.734,94	39,55	4,43	3,68		
4 Producció de béns públics de caràcter social	547.089,88	1.219.725,29	672.635,41	122,95	51,14	67,89		
41 Sanitat	58.316,99	666.155,87	607.838,88	1.042,30	5,45	37,08		
42 Educació	399.266,86	422.826,21	23.559,35	5,90	37,32	23,53		
43 Habitatge i urbanisme	10.531,65	10.633,16	101,51	0,96	0,98	0,59		
44 Benestar comunitari	55.462,53	94.088,25	38.625,72	69,64	5,18	5,24		
45 Cultura	22.605,90	24.217,70	1.611,80	7,13	2,11	1,35		
46 Altres serveis comunitaris de caràcter social	905,95	1.804,10	898,15	99,14	0,08	0,10		

Continua

QUADRE I-137. PRESSUPOST GENERAL DE DESPESES: DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL (2002-2003)

Grup de funció/funció	2002		2003		Variació		Valor relatiu	
	(en milers d'euros)				(%)	(%)	(%)	(%)
	2002	2003	import	import	2002	2003	2002	2003
5 Producció de béns públics de caràcter econòmic	127.976,36	96.712,41	96.712,41	-31.263,95	-24,43	11,96	5,38	
51 Infraestructura bàsica i transports	98.795,94	61.642,41	61.642,41	-37.153,53	-37,61	9,23	3,43	
52 Comunicacions	5.034,68	6.729,46	6.729,46	1.694,78	33,66	0,47	0,37	
53 Infraestructures agràries	18.145,46	20.784,29	20.784,29	2.638,83	14,54	1,70	1,16	
54 Investigació científica, tècnica i aplicada	3.527,66	4.561,47	4.561,47	1.033,81	29,31	0,33	0,25	
55 Informació bàsica i estadística	2.472,62	2.994,78	2.994,78	522,16	21,12	0,23	0,17	
6 Regulació econòmica de caràcter general	17.049,04	21.823,11	21.823,11	4.774,07	28,00	1,59	1,21	
61 Regulació econòmica	16.869,97	21.639,99	21.639,99	4.770,02	28,28	1,58	1,20	
62 Regulació comercial	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
63 Regulació financera	179,07	183,12	183,12	4,05	2,26	0,02	0,01	
7 Regulació econòmica de sectors productius	116.852,68	118.366,87	118.366,87	1.514,19	1,30	10,92	6,59	
71 Agricultura, ramaderia i pesca	54.021,37	54.064,69	54.064,69	43,32	0,08	5,05	3,01	
72 Indústria	19.840,37	20.485,92	20.485,92	645,55	3,25	1,85	1,14	
73 Energia	8.942,40	9.074,60	9.074,60	132,20	1,48	0,84	0,51	
75 Turisme	28.065,65	27.448,74	27.448,74	-616,91	-2,20	2,62	1,53	
76 Comerç	5.982,89	7.292,92	7.292,92	1.310,03	21,90	0,56	0,41	
9 Transferències a altres administracions	50.725,21	103.326,13	103.326,13	52.600,92	103,70	4,74	5,75	
91 Transferències als consells insulars	50.725,21	103.326,13	103.326,13	52.600,92	103,70	4,74	5,75	
Total	1.069.802,55	1.796.610,00	1.796.610,00	726.807,45	67,94	100,00	100,00	

Font: Govern Balear, Conselleria d' Hisenda i Pressuposts.

públics de caràcter econòmic, que, de la cinquena, ha passat a la sisena posició. El grup de la funció 9 experimenta un increment quant a les dotacions del 103,7%, fruit de les competències transferides l'any 2002. Al contrari, el grup de la funció 5 experimenta una reducció el 24,43%, que igualment s'explica d'acord amb les competències transferides als consells insulars.

El grup de la funció 4, producció de béns públics de caràcter social, manté la primera posició, amb una participació sobre el total del pressupost del 67,89% i un creixement del 122,95% que, en termes absoluts, suposa més de 672,63 milions d'euros.

La resta de grups de funcions varen mantenir la mateixa posició que per a l'exercici del 2003.

12.1.1.3.2.3. Anàlisi orgànica

La classificació orgànica del pressupost permet conèixer la distribució dels crèdits entre les diferents seccions pressupostàries. Cadascuna de les seccions està dividida en centres gestors, els quals se subdivideixen a la vegada en centres de cost.

L'estructura orgànica està constituïda per un total de 27 seccions pressupostàries, una més que l'exercici 2002, de les quals 13 pertanyen a l'Administració general en sentit estricte (seccions 11 a 23, és a dir, Presidència i la resta de conselleries), 6 corresponen a entitats autònomes (Institut d'Estudis Baleàrics, Institut Balear de la Dona, Servei Balear de la

Salut, Institut Balear d'Afers Socials, Servei d'Ocupació de les Illes Balears i Institut d'Estadística de les Illes Balears)⁵²; es mantenen dues seccions per a serveis comuns generals i de personal, una secció per al deute públic, una secció per als ens territorials i quatre seccions per a altres institucions de la comunitat autònoma, i que corresponen al Parlament de les Illes Balears, la Sindicatura de Comptes, el Consell Consultiu de les Illes Balears i el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears.

Les dotacions pressupostàries assignades a cadascuna de les entitats autònomes apareixen com a subseccions pressupostàries que es desprenen de les seccions pressupostàries o conselleries de les quals depenen.

En el projecte de pressupost de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'exercici 2003, les seccions pressupostàries amb un major pes relatiu sobre el total del pressupost són la Conselleria de Sanitat i Consum, que inclou les transferències corrents i de capital per tal de finançar la prestació de les funcions i dels serveis d'assistència sanitària transferits de l'Institut Nacional de la Salut, i que gestionarà el Servei Balear de la Salut. El pressupost de la Conselleria de Sanitat i Consum suposa el 35,72% del total del pressupost i, juntament amb la Conselleria d'Educació i Cultura -el pressupost de la qual representa el 24,23%, gestiona el 60% del total del pressupost. (Vegeu el quadre I-138)

52. Es preveu en la Llei 3/2002, de 17 de maig, d'estadística de les Illes Balears (BOIB núm. 64, de 28 de maig del 2002).

QUADRE I-138. PRESSUPOST DE DESPESES DE LES ILLES BALEARS: CLASSIFICACIÓ ORGÀNICA (2002-2003)						
Seccions	2002		2003		Variació	
	import		import		2002 2003	
	(en milers d'euros)				(%) (%)	
02 Parlament de les Illes Balears	11.119,92	11.680,97	561,05	5,05	1,04	0,65
03 Sindicatura de Comptes	510,86	515,00	4,14	0,81	0,05	0,03
04 Consell Consultiu de les Illes Balears	342,41	475,18	132,77	38,78	0,03	0,03
05 Consell Econòmic i Social de les Illes Balears	700,34	787,76	87,42	12,48	0,07	0,04
11 Presidència del Govern balear	22.247,83	24.520,61	2.272,78	10,22	2,08	1,36
12 Conselleria de Turisme	28.065,65	58.338,98	30.273,33	107,87	2,62	3,25
13 Conselleria d'Educació i Cultura	410.509,08	435.270,87	24.761,79	6,03	38,37	24,23
71 Institut d'Estudis Balearics	194,27	230,14	35,87	18,46	0,02	0,01
14 Conselleria d'Hisenda i Pressupostos	12.683,88	14.732,61	2.048,73	16,15	1,19	0,82
15 Conselleria de Medi Ambient	89.854,64	96.381,50	6.526,86	7,26	8,40	5,36
16 Conselleria d'Interior	9.588,19	10.860,88	1.272,69	13,27	0,90	0,60
17 Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports	96.580,58	58.335,40	-38.245,18	-39,60	9,03	3,25
18 Conselleria de Sanitat i Consum	23.004,65	641.739,85	618.735,20	2.689,61	2,15	35,72
74 Servei Balear de la Salut	36.944,22	26.094,70	-10.849,52	-29,37	3,45	1,45

Continua

QUADRE I-138. PRESSUPOST DE DESPES DE LES ILLES BALEARS: CLASSIFICACIÓ ORGÀNICA (2002-2003)

Seccions	2002		2003		Variació		Valor relatiu	
	import				2002	2003	2002	2003
	(en milers d'euros)				(%)	(%)	(%)	(%)
19 Conselleria de Treball	44.484,75	43.003,81	-1.480,94	-3,33	4,16	2,39		
76 Servei d'Ocupació de les Illes Balears	1.882,11	22.617,42	20.735,31	1.101,71	0,18	1,26		
20 Conselleria d'Agricultura i Pesca	55.214,97	59.323,25	4.108,28	7,44	5,16	3,30		
21 Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria	27.565,01	32.348,00	4.782,99	17,35	2,58	1,80		
77 Institut d'Estadística de les Illes Balears	0,00	6,00	6,00					
22 Conselleria d'Energia i Noves Tecnologies	16.450,17	19.963,95	3.513,78	21,36	1,54	1,11		
23 Conselleria de Benestar Social	29.480,86	33.696,10	4.215,24	14,30	2,76	1,88		
73 Institut Balear de la Dona	1.822,41	1.992,23	169,82	9,32	0,17	0,11		
75 Institut Balear d'Afers Socials	48.288,61	44.863,84	-3.424,77	-7,09	4,51	2,50		
31 Serveis comuns: despeses diverses	11.429,49	9.064,70	-2.364,79	-20,69	1,07	0,50		
32 Ens territorials	50.725,21	103.326,12	52.600,91	103,70	4,74	5,75		
34 Deute públic	36.535,53	41.905,79	5.370,26	14,70	3,42	2,33		
36 Serveis comuns: despeses de personal	3.576,91	4.534,34	957,43	26,77	0,33	0,25		
Total	1.069.802,55	1.796.610,00	726.807,45	67,94	100,00	100,00		

Font: Govern Balear, Conselleria d' Hisenda i Pressuposts.

Després de les dues seccions esmentades, la secció 32, d'ens territorials, és la següent quant al volum pressupostari. La seva consignació de 103,33 milions d'euros representa el 5,75% del volum total de despesa, amb un creixement del 103,7% respecte de la consignació del pressupost del 2002.

Amb un nivell de despesa lleugerament inferior, el 5,36%, se situa la Conselleria de Medi Ambient, que, respecte del 2002, experimenta un creixement del 7,26%. La resta de conselleries presenten una participació inferior al 5%.

12.1.1.3.2.4. Anàlisi de les actuacions previstes

El 71,41% del pressupost general de l'any 2003 (més de 1.000 milions d'euros) correspon a les actuacions que es preveuen realitzar a través de les inversions reals (161,45 milions d'euros), les transferències de capital (251,26 milions d'euros) i les transferències corrents (870,01 milions d'euros). (Vegeu el quadre I-135)

12.1.1.3.2.5. Les inversions

Quant a les inversions reals, les dotacions previstes en el capítol VI de l'estat de despeses, a més de les classificacions a què hem fet referència en els apartats anteriors, s'agrupen i es classifiquen per criteris de territorialització, d'acord amb l'àmbit insular en el qual es duu a terme la despesa, de conformitat amb el que estableix la Llei 2/1986, de finances de la comunitat autònoma de les Illes Balears, en l'article 39.3.

La territorialització que es recull en aquest pressupost es correspon, tant per raons

d'homogeneïtat com en l'àmbit de la mateixa operativa pressupostària, amb els codis que s'han utilitzat en pressupostos anteriors. Aquesta anàlisi de la inversió és un aspecte molt problemàtic en qualsevol pressupost. El criteri que s'ha seguit per territorialitzar el capítol VI és adaptar el codi territorial corresponent a l'àmbit insular on es produeix la inversió.

En aquest sentit, cal destacar que una territorialització sota aquest criteri, només permet territorialitzar la inversió realitzada en matèria d'infraestructures i, fins i tot així, és discutible que es pugui assegurar que la rendibilitat de la inversió repercuteixi exclusivament sobre el territori al qual s'ha imputat. D'altra banda, el criteri de territorialització usat, aplicat a altres tipus d'inversions diferents de les de dotació d'infraestructura, pot conduir a lectures errònies de les dades: malgrat que la despesa efectuada es realitzi en un lloc determinat, això no implica que els efectes es manifestin només en aquest lloc. Aquest fet justifica, en part, l'existència d'un codi 0 (indeterminat), ja sigui perquè a priori és impossible la determinació física del lloc on es produirà la inversió, ja sigui perquè, fins i tot sabent-lo, la territorialització conduiria a desvirtuar totalment les dades territorialitzades.

Amb aquestes prevencions i tenint en compte aquestes consideracions és com han de fer-se les lectures de les dades de la territorialització de la inversió. Es desprèn que, del total d'inversions reals que es realitzen a la comunitat autònoma de les Illes Balears, el 57,48% es realitzen a l'illa de Mallorca, atès que és l'illa més gran i que té un major nombre d'habitants i, per tant, la que té una major acti-

QUADRE I-139. TERRITORIALITZACIÓ DE LA INVERSIÓ (2002-2003)							
Codi/denominació	2002	2003	Variació		Valor relatiu		
			import	(%)	2002	2003	
	(en milers d'euros)			(%)	(%)	(%)	
0 Indeterminat	39.337,91	41.107,07	1.769,16	4,50	21,88	25,43	
1 Mallorca	107.937,63	92.899,11	-15.038,52	-13,93	60,03	57,48	
2 Menorca	15.827,66	13.382,74	-2.444,92	-15,45	8,80	8,28	
3 Eivissa-Formentera	16.714,44	14.234,37	-2.480,07	-14,84	9,30	8,81	
Total de la inversió	179.817,64	161.623,29	-18.194,35	-10,12	100,00	100,00	

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

vitat social i econòmica de l'arxipèlag. Les Pitiüses representen el 8,81%, i Menorca, el 8,28%. El 25,43% és inversió no territorialitzada. (Vegeu el quadre I-139)

Per poder fer una anàlisi més profunda de la inversió duta a terme l'any 2003, és interessant desglossar-la d'acord amb la seva classificació orgànica, és a dir, distribuir aquesta inversió d'acord amb la secció pressupostària o el centre de cost que la duu a terme. (Vegeu el quadre I-140)

Quant a les inversions amb més importància quantitativa, cal destacar les dutes a terme per les conselleries de Medi Ambient (37,69 milions d'euros), d'Educació i Cultura (22,12 milions d'euros), de Treball i Formació (20,48 milions d'euros), d'Obres públiques, Habitatge i Transports (16,93 milions d'euros), de Turisme (16,02 milions d'euros), d'Agricultura i Pesca (9,73 milions d'euros), de Benestar Social (5,55 milions d'euros) i d'Innovació i Energia (5,23 milions d'euros). Això serviria com a indicador de la línia de prioritats en les actuacions que preveu la comunitat autònoma per a l'exercici objecte d'estudi.

Respecte de l'exercici del 2002 hi ha tota una sèrie de canvis en la línia de prioritats

en les actuacions que són molt significatius. El 2002 la Conselleria d'Obres Públiques, Habitatge i Transports encapçalava aquesta llista, mentre que el 2003 ha passat a la quarta posició, fet que situa a les conselleries de Medi ambient, d'Educació i Cultura i de Treball i Formació en el primer, en el segon i en el tercer lloc, respectivament. La Conselleria d'Agricultura i Pesca passa de la setena posició, l'any 2002, a la sisena, el 2003.

Més concretament, les inversions previstes més destriables, pel que fa a la quantia, foren les destinades al sanejament i a la depuració d'aigües (amb una dotació de 17,3 milions d'euros); a la Direcció i serveis generals d'Educació i Cultura (amb una dotació de 15,63 milions d'euros); a la planificació i construcció de carreteres (amb una dotació d'11,82 milions d'euros); a la rehabilitació d'espais turístics (amb una dotació de 10,5 milions d'euros), i al Pla integral de formació per a l'ocupació (amb una dotació de 17,3 milions d'euros).

Quant al finançament d'aquestes inversions, cal mencionar la participació dels fons europeus en el cofinançament d'alguns programes o activitats.

QUADRE I-140. INVERSIONS REALS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2003): DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA

Seccions	Indeterminat	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera	Total	Valor relatiu
Parlament de les Illes Balears	0,00	1.430,00	0,00	0,00	1.430,00	0,88
Sindicatura de comptes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Consell Consultiu de les Illes Balears	0,00	15,30	0,00	0,00	15,30	0,01
Consell Econòmic i Social	21,09	27,00	0,00	0,00	48,09	0,03
Presidència del Govern balear	2.430,03	3.722,40	0,00	0,00	6.152,43	3,81
C. de Turisme	3.482,21	9.296,62	1.636,28	1.611,13	16.026,24	9,92
C. d'Educació i Cultura	2.818,56	12.743,22	2.781,52	3.786,34	22.129,64	13,69
C. d'Hisenda i Pressupostos	753,63	839,73	0,00	0,00	1.593,36	0,99
C. de Medi Ambient	10.367,16	21.869,45	3.402,00	2.056,72	37.695,33	23,32
C. d'Interior	3.917,78	157,79	0,01	0,01	4.075,59	2,52
C. d'Obres Públiques, Habitatge i Transports	1.623,15	12.024,67	640,06	2.647,56	16.935,44	10,48
C. de Sanitat i Consum	3.571,69	1.115,33	0,00	0,00	4.687,02	2,90
C. de Treball i Formació	0,00	15.018,49	2.541,98	2.924,55	20.485,02	12,67

Continua

Seccions	QUADRE I-140. INVERSIONS REALS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2003): DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA					Total	Valor relatiu
	Indeterminat	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera	Total		
	(en milers d'euros)						(%)
C. d'Agricultura i Pesca	4.020,74	4.379,29	1.119,97	219,97	9.739,97	6,03	
C. d'Economia, Comerç i Indústria	2.050,46	1.059,96	0,00	0,00	3.110,42	1,92	
C. d'Innovació i Energia	3.443,45	1.790,49	0,00	0,00	5.233,94	3,24	
C. de Benestar Social	876,97	3.827,28	450,23	400,34	5.554,82	3,44	
Serveis comuns: despeses diverses	1.350,25	1.063,34	668,81	445,87	3.528,27	2,18	
Ens territorials	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Deute públic	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Serveis comuns: despeses de personal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Institut d'Estudis Balearics	0,00	0,90	0,00	0,00	0,90	0,00	
Institut Balear de la Dona	0,00	345,81	29,88	29,88	405,57	0,25	
Servei Balear de la Salut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Institut Balear d'Afers Socials	379,90	1.932,22	0,00	0,00	2.312,12	1,43	
Servei d'Ocupació de les Illes Balears	0,00	239,82	112,00	112,00	463,82	0,00	
Institut d'Estadística de les Illes Balears	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Total	41.107,07	92.899,11	13.382,74	14.234,37	161.623,29	100,00	

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

12.1.1.3.3. Les transferències

Les actuacions més rellevants de les transferències corrents i de capital, corresponents a l'Administració general, es recullen a continuació.

12.1.1.3.3.1. Les transferències corrents

Quant a la distribució orgànica de les dotacions que es preveuen per al capítol IV del pressupost de les despeses, transferències corrents, destaquen per la quantia les transferències dutes a terme per la Conselleria de Sanitat i Consum, que realitza el 68,9% del total de transferències; per la Conselleria d'Educació i Cultura, que realitza el 14,53% del total de transferències; pels ens territorials (6,40%), i pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears (2,08%). (Vegeu el quadre I-141)

Pel que fa a la distribució funcional, s'han de destacar les transferències corrents en matèria de sanitat (598,46 milions d'euros), les que s'han dut a terme en matèria d'educació (121,23 milions d'euros) i les que s'han fet per a la promoció social (35,68 milions d'euros). Són també importants les transferències corrents dutes a terme en matèria de seguretat i protecció social, d'infraestructures bàsiques i transports, i de cultura, tot i que amb un percentatge de participació menor sobre el total que les anteriorment esmentades. (Vegeu el quadre I-142)

D'entre les actuacions previstes mitjançant les transferències corrents, cal fer referència, per la participació sobre el total, a les previstes per a l'entitat gestora del sistema sanitari (595,64 milions d'euros), als centres d'ensenyament concertat (72,78 milions d'euros), als consells insulars (56,54 milions d'euros) i a les empreses públiques no societàries i altres ens públics (51,38 milions d'euros).

Les transferències corrents de l'Administració general es finançaren, bàsicament, amb transferències finalistes de l'Estat i amb les dotacions corresponents a la participació en els ingressos generals de l'Estat.

Les transferències corrents de l'Administració general es finançaren, bàsicament, amb transferències finalistes de l'Estat i amb les dotacions corresponents a la participació en els ingressos generals de l'Estat.

12.1.1.3.3.2. Les transferències de capital

Pel que fa a les transferències de capital, cal fer especial al·lusió a les que realitza des dels ens territorials (47,73 milions d'euros), per la Conselleria de Medi ambient (39,79 milions d'euros), per la Conselleria d'Agricultura i Pesca (35,62 milions d'euros) i per la Conselleria de Turisme (34,54 milions d'euros). Així mateix, són importants les transferències que han dut a terme les conselleries d'Obres Públiques, Habitatge i Transports (10,62%), de Sanitat i Consum (9,53%) i d'Economia, Comerç i Indústria (7,41%).

Quant a la distribució funcional de les transferències del capítol VII, transferències de capital, s'han de destacar les que s'han realitzat en matèria de benestar comunitari (50,57 milions d'euros), les transferències a altres administracions públiques (47,73 milions d'euros), l'agricultura, ramaderia i pesca (33,51 milions d'euros), la sanitat (24,07 milions d'euros), les infraestructures bàsiques i els transports (15,80 milions d'euros), i el turisme (15,19 milions d'euros). (Vegeu el quadre I-143)

QUADRE I-142. TRANSFERÈNCIES CORRENTS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2003): DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL

	Import (en milers d'euros)	Valor relatiu (%)
Deute públic	—	—
Serveis de caràcter general	9.947,11	1,15
Alta direcció de la CAIB i del Govern	2.028,50	0,23
Administració general	1.400,20	0,16
Relacions exteriors	6.518,41	0,75
Defensa, protecció civil i seguretat ciutadana	67,00	0,01
Seguretat, protecció i promoció social	46.439,05	5,35
Seguretat i protecció social	10.755,10	1,24
Promoció social	35.683,95	4,11
Producció de béns públics de caràcter social	731.221,44	84,19
Sanitat	598.465,90	68,91
Educació	121.236,80	13,96
Habitatge i urbanisme	120,20	0,01
Benestar comunitari	3.661,28	0,42
Cultura	7.702,26	0,89
Altres serveis comunitaris i socials	35,00	0,00
Producció de béns públics de caràcter econòmic	10.733,40	1,24
Infraestructures bàsiques i transports	6.600,25	0,76
Comunicacions	534,85	0,06
Infraestructures agràries	2.405,40	0,28
Investigació científica, tècnica i aplicada	762,90	0,09
Informació bàsica i estadística	430,00	0,05
Regulació econòmica de caràcter general	419,86	0,05
Regulació econòmica	297,20	0,03
Regulació financera	122,66	0,01
Regulació econòmica de sectors productius	14.079,30	1,62
Agricultura, ramaderia i pesca	5.012,05	0,58
Indústria	4.842,10	0,56
Energia	1.924,25	0,22
Turisme	2.300,90	0,26
Comerç	0,00	0,00
Tranferències a altres administracions públiques	55.592,50	6,40
Total	868.499,66	100,00

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

QUADRE I-143. TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS (2003): DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL

	Import (en milers d'euros)	Valor relatiu (%)
Deute públic	0,00	0,00
Serveis de caràcter general	8.547,59	3,38
Alta direcció de la CAIB i del Govern	799,22	0,32
Administració general	4.116,23	1,63
Relacions exteriors	3.632,14	1,44
Defensa, protecció civil i seguretat ciutadana	61,77	0,02
Seguretat, protecció i promoció social	2.091,89	0,83
Seguretat i protecció social	1.711,99	0,68
Promoció social	379,90	0,15
Producció de béns públics de caràcter social	94.568,21	37,42
Sanitat	24.079,88	9,53
Educació	5.739,71	2,27
Habitatge i urbanisme	9.350,00	3,70
Benestar comunitari	50.577,84	20,01
Cultura	4.820,78	1,91
Altres serveis comunitaris i socials	0,00	0,00
Producció de béns públics de caràcter econòmic	27.270,24	10,79
Infraestructures bàsiques i transports	15.804,55	6,25
Comunicacions	675,00	0,27
Infraestructures agràries	8.141,61	3,22
Investigació científica, tècnica i aplicada	2.019,08	0,80
Informació bàsica i estadística	630,00	0,25
Regulació econòmica de caràcter general	3.709,44	1,47
Regulació econòmica	3.709,44	1,47
Regulació financera	0,00	0,00
Regulació econòmica de sectors productius	68.742,33	27,20
Agricultura, ramaderia i pesca	33.518,98	13,26
Indústria	9.923,70	3,93
Energia	3.780,55	1,50
Turisme	15.195,07	6,01
Comerç	6.324,03	2,50
Transferències a altres administracions públiques	47.733,63	18,89
Total	252.725,10	100,00

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

Les actuacions més importants, d'acord amb la quantia, previstes a través d'aquestes transferències són les que es varen realitzar als consells insulars (57,81 milions d'euros), a empreses públiques no societàries i altres ens públics (47,18 milions d'euros), a empreses privades (38,19 milions d'euros) i a ajuntaments (23,84 milions d'euros).

Les transferències de capital de l'Administració general es finançaren, entre d'altres fons, a través dels fons propis i de les aportacions de la Unió Europea pels diferents programes i actuacions cofinançades amb la comunitat autònoma, com ara el programa IFOP 2000/2006 per al sector pesquer, a més d'altres procedents de l'Administració central i del fons europeus de garantia agrària que gestiona la comunitat autònoma.

12.1.1.4. Els pressupostos dels ens de dret públic i de les societats públiques

Els pressupostos dels ens de dret públic, formats d'una banda per un seguit d'empreses públiques no societàries (IBATUR, IBAEN, IBASAN, IBANAT, IBAVI, SFM i Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears) i de l'altra, d'un consorci (Centre Balears Europa), així com els de les societats públiques (empreses públiques de la comunitat autònoma de les Illes Balears en forma de societat anònima), s'enquadraren en els pressupostos de la Conselleria del Govern de les Illes Balears de la qual depenen. És per això que l'anàlisi dels pressupostos d'aquestes institucions es considera d'interès.

De manera agregada, el projecte de pressupost d'aquestes institucions per a l'exer-

cici 2003 arriba a un total de 300,16 milions d'euros.

Amb referència als ingressos, el capítol IX, passius financers, és el més important quant al pes relatiu, ja que representa el 46,26% del total dels ingressos. Anàlogament, el capítol VI de despeses, inversions reals, és el més important, ja que representa el 60,81% respecte del total. (Vegeu el quadre I-144)

Dels ens de dret públic, els que tenen un major pes sobre el pressupost són l'IBAVI (Institut Balear de l'Habitatge), amb un pressupost de 90,18 milions d'euros; els SFM (Serveis Ferroviaris de Mallorca), amb 65,46 milions d'euros; l'IBASAN (Institut Balear de Sanejament), amb 52,42 milions d'euros, i l'IBAEN (Institut Balear de l'Aigua i l'Energia), amb 31,36 milions d'euros. (Vegeu el quadre I-145)

D'entre les societats públiques, la més important pel que fa al volum del pressupost és Diversitat 21, SA, amb un pressupost de 10,09 milions d'euros. La segueix la societat ParcBit Desenvolupament, amb un pressupost de 6,23 milions d'euros.

Quant a la despesa funcional dels ens o entitats de dret públic, les actuacions previstes més importants en els seus pressupostos són les que fan referència a la promoció i als ajuts per a la rehabilitació i l'accés a l'habitatge (90,19 milions d'euros), a l'ordenació i la inspecció del transport terrestre (65,46 milions d'euros), al sanejament i la depuració d'aigües (52,42 milions d'euros), i al proveïment d'aigües (31,36 milions d'euros).

QUADRE I-144. PRESSUPOST DELS ENS PÚBLICS I SOCIETATS PÚBLIQUES (2003): DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA

Ingressos

Capítols	Entitats de dret públic		Societats públiques		Total	
	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)
III Taxes, preus públics i altres	32.244,48	12,02	—	—	32.244,48	10,74
IV Transferències corrents	17.128,06	6,38	8.997,86	28,21	26.125,92	8,70
V Ingressos patrimonials	2.800,00	1,04	2.671,76	8,38	5.471,76	1,82
VI Alineació d'inversions	37.532,71	13,99	—	—	37.532,71	12,50
VII Transferències de capital	38.796,32	14,46	18.613,03	58,36	57.409,35	19,13
VIII Actius financers	900,00	0,34	1.610,56	5,05	2.510,56	0,84
IX Passius financers	138.870,76	51,76	—	—	138.870,76	46,26
Total	268.272,33	100,00	31.893,21	100,00	300.165,54	100,00

Despeses

Capítols	Entitats de dret públic		Societats públiques		Total	
	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)
I Despeses de personal	13.598,89	5,07	7.729,93	24,24	21.328,82	7,11
II Despeses corrents	23.086,06	8,61	6.078,99	19,06	29.165,05	9,72
III Despeses financeres	12.695,69	4,73	1.320,20	4,14	14.015,89	4,67
IV Transferències corrents	—	—	—	—	—	—
VI Inversions reals	168.963,95	62,98	13.562,23	42,52	182.526,18	60,81
VII Transferències de capital	—	—	633,40	1,99	633,40	0,21
VIII Actius financers	—	—	—	—	—	—
IX Passius financers	49.927,73	18,61	2.568,44	8,05	52.496,17	17,49
Total	268.272,33	100,00	31.893,21	100,00	300.165,54	100,00

Font: Govern Balear, Conselleria d' Hisenda i Pressuposts.

**QUADRE I-145. PRESSUPOST DELS ENS PÚBLICS
I DE LES SOCIETATS PÚBLIQUES: DISTRIBUCIÓ ORGÀNICA**

Seccions	Euros (en milers)	Valor relatiu (%)
Institut Balear de Turisme	12.020,24	4,00
Centre Balears Europa	1.685,29	0,56
Institut Balear de l'Aigua i l'Energia	31.363,49	10,45
Institut Balear de Sanejament	52.422,74	17,46
Institut Balear de Conservació de la Natura	9.692,34	3,23
Institut Balear de l'Habitatge	90.187,69	30,05
Serveis Ferroviaris de Mallorca	65.462,63	21,81
Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears	5.437,86	1,81
Total dels ens de dret públic	268.272,32	89,37
Fires i congressos de Balears, SA	3.686,11	1,23
ParcBit Desenvolupament, SA	6.237,14	2,08
Institut de Biologia Animal de Balears, SA	5.082,14	1,69
Serveis de Millora Agrària, SA	1.339,30	0,45
Serveis d'Informació Territorial Illes Balears, SA	1.410,00	0,47
Diversitat 21, SA	10.090,41	3,36
Balears Innovació Telemàtica, SA	4.051,09	1,35
Total de les societats públiques	31.893,20	10,63
Total del pressupost	300.165,52	100,00

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

12.1.1.5. El compte financer

El pressupost general (Administració general, incloses les entitats autònomes) de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2003 és de 1.796,61 milions d'euros.

L'estimació dels ingressos no financers (ingressos corrents més ingressos de capital) se situa en els 1.790,19 milions d'euros, mentre que l'estimació de les despeses no financeres (despeses corrents més despeses de capital) arriba als 1.786,91

milions d'euros. El total de la despesa financera (despeses per variacions d'actius i de passius financers) es preveu de -9,69 milions d'euros. (Vegeu el quadre I-146)

L'estalvi de les operacions corrents (ingressos corrents menys despeses corrents) arriba a la xifra de 369,73 milions d'euros, que representa un augment del 32,36% respecte de l'any 2002; mentre que el dèficit per les operacions de capital (ingressos de capital menys despeses de capital) puja fins als -366,46 milions d'euros.

QUADRE I-146. PRESSUPOSTOS GENERALS DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS: COMPTE FINANCER

Concepte	2002	2003	Variació	
	Import (en milers d'euros)		(%)	
1. Ingressos corrents	989.411,53	1.742.303,21	752.891,68	76,09
Impostos directes	73.323,48	237.516,90	164.193,42	223,93
Impostos indirectes	250.622,08	1.369.217,86	1.118.595,78	446,33
Taxes, preus públics i altres ingressos	89.223,21	91.000,00	1.776,79	1,99
Transferències patrimonials	571.971,44	41.466,37	-530.505,07	-92,75
Ingressos patrimonials	4.271,32	3.102,08	-1.169,24	-27,37
2. Despesa corrent	710.073,87	1.372.567,18	662.493,31	93,30
Despeses de personal	368.174,53	399.378,68	31.204,15	8,48
Despeses corrents en béns i serveis	56.971,55	68.910,92	11.939,37	20,96
Despeses financeres	32.601,37	35.777,91	3.176,54	9,74
Transferències corrents	252.326,42	868.499,67	616.173,25	244,20
3. Estalvi corrent	279.337,66	369.736,03	90.398,37	32,36
4. Ingressos de capital	46.105,60	47.888,26	1.782,66	3,87
Alienació d'inversions reals	0,01	—	-0,01	-100,00
Transferències de capital	46.105,59	47.888,26	1.782,67	3,87
5. Despeses de capital	349.918,11	414.348,39	64.430,28	18,41
Inversions reals	179.817,64	161.623,29	-18.194,35	-10,12
Transferències de capital	170.100,47	252.725,10	82.624,63	48,57
6. Saldo previsible de caixa no financer	-24.474,85	3.275,90	27.750,75	-113,38
7. Variació neta d'actius financers	-5.575,75	-3.275,90	2.299,85	-41,25
Ingressos per variació d'actius	177,98	218,53	40,55	22,78
Despeses per variació d'actius	5.753,73	3.494,43	-2.259,30	-39,27
8. Variació neta de passius financers	30.050,61	—	-30.050,61	-100,00
Ingressos per variació de passius	34.107,44	6.200,00	-27.907,44	-81,82
Despeses per variació de passius	4.056,83	6.200,00	2.143,17	52,83
9. Finançament del dèficit de caixa no financer	24.474,86	-3.275,90	-27.750,76	-113,38

Font: Govern balear, Conselleria d'Hisenda i Pressupostos.

L'any 2003 presenta una situació inicial de dèficit de caixa no financer (estalvi corrent menys dèficit per les operacions de capital) xifrat en 3,27 milions d'euros, dotació bastant inferior a la del 2002 (24,47 milions d'euros).

La despesa de capital arribà a la xifra de 414,35 milions d'euros, un 18,41% superior a la de l'any anterior. En termes de capacitat o necessitat de finançament, la comunitat autònoma de les Illes Balears registrà una necessitat de finançament (estalvi corrent menys despeses de capital) de 44,61 milions d'euros.

L'endeutament brut (deute públic) arriba, l'any 2003, a 41,90 milions d'euros, xifra a la qual s'han d'aplicar 6,20 milions d'euros en concepte d'amortització del deute (despeses per variació de passius financers). Així, l'endeutament net (endeutament brut menys amortització) per a aquest any és de 35,7 milions d'euros, un 14,67% superior en relació amb l'exercici 2002.

La proporció d'estalvi net (estalvi corrent menys endeutament net, tot això dividit per les despeses de capital) va passar del 70,55% de l'exercici anterior al 80,62% l'any 2003, fet que suposa una forta capacitat d'estalvi net.

La càrrega financera del deute públic (despeses financeres més despeses per variació de passius), va arribar a la xifra de 41,97 milions d'euros, cosa que suposa el 2,41% dels ingressos corrents pressupostats. Això s'explica perquè les despeses financeres es varen situar en 35,77 milions d'euros i 6,2 milions d'euros corresponent a l'amortització del deute (despeses per variació dels passius).

12.1.1.6. El deute acumulat

El deute acumulat de les Illes Balears durant l'any 2003, d'acord amb l'avanç del Banc d'Espanya (dades referides al quart trimestre de l'any), va ser de 605 milions d'euros, un 29,8% superior que el de l'any anterior. Aquesta quantitat representa un 1,4% del deute total de les comunitats autònomes espanyoles.

El nivell d'endeutament per habitant es va veure incrementat amb relació a l'exercici precedent, ja que l'any 2003 va ser de 638,62 euros, mentre que l'any 2002 havia estat de 508,20 euros, amb una variació del 25,6%. (Vegeu el quadre I-147)

12.1.2. ELS CONSELLS INSULARS

Presentam en aquest apartat l'anàlisi pressupostària i l'anàlisi del compte financer per als consells insulars de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa i Formentera.

12.1.2.1. Anàlisi pressupostària

Durant l'exercici 2003, el pressupost agregat dels tres consells insulars experimentà un increment global del 14,19% en relació amb l'exercici anterior. En valors absoluts superen ja els 240 milions d'euros, i això a pesar que el Consell Insular d'Eivissa i Formentera operà sobre la base del pressupost prorrogat de l'exercici anterior (amb les modificacions i els ajustaments pertinents). Aquest creixement pressupostari, que manté el fort ritme iniciat l'any anterior, es concentra, en el vessant de la despesa, en les operacions de corrents (+20,76%) i, especialment, en els capítols segon i quart, de la compra de

QUADRE I-147. DEUTE DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES.: VALORS ABSOLUTS I RÀTIO DEUTE/HABITANT. (2001-2003)¹

	2001		2002		2003	
	Deute acumulat (en milions d'€)	Deute/hab. ² (en €)	Deute acumulat (en milions d'€)	Deute/hab. ³ (en €)	Deute acumulat (en milions d'€)	Deute/hab. ⁴ (en €)
Andalusia	7.113	960,70	7.110	950,73	7.338	964,66
Aragó	935	779,33	1.084	890,34	1.107	899,93
Astúries	653	607,26	817	760,73	865	804,37
Balears	371	422,25	466	508,20	605	638,62
Canàries	919	515,90	850	461,02	1.021	538,82
Cantàbria	259	481,77	272	501,59	303	551,22
Castella-la Manxa	595	339,02	784	439,95	807	444,44
Castella i Lleó	1.260	508,18	1.340	540,24	1.424	572,43
Catalunya	9.644	1.516,03	9.568	1.470,54	9.665	1.441,65
Extremadura	710	661,46	782	728,76	782	728,18
Galícia	3.080	1.127,00	3.141	1.147,45	3.156	1.147,18
La Rioja	156	576,92	148	525,54	164	570,65
Madrid	6.916	1.287,31	6.043	1.093,33	6.246	1.092,16
Múrcia	687	577,13	684	557,46	685	539,70
Navarra	646	1.161,32	643	1.128,81	643	1.112,05
País Basc	1.243	591,49	984	466,73	1.084	513,21
València	6.520	1.551,42	6.875	1.588,97	7.668	1.715,10
Total	41.707	1.014,35	41.591	994,10	43.563	1.019,80

¹ Dades corresponents al quart trimestre de cada any. Per cada comunitat autònoma s'inclouen les unitats que s'ocupen de l'Administració general, les universitats de l'àmbit i els ens de dret públic i les societats públiques dependents de la CA, que es classifiquen com a administracions públiques.

² A partir de les dades de la revisió padronal de l'1 de gener del 2001.

³ A partir de les dades de la revisió padronal de l'1 de gener del 2002.

⁴ A partir de les dades de la revisió padronal de l'1 de gener del 2003.

Font: Banc d'Espanya i INE.

béns i serveis i de les transferències corrents; mentre que, en el vessant d'ingressos i a pesar d'un significatiu descens de l'endeutament (-41,31%), és l'augment de les transferències corrents (+27,86%) d'altres administracions que ha compensat el menor endeutament i ha finançat aquest augment de la despesa corrent. (Vegeu el quadre I-148)

Canviant la tendència de l'exercici precedent, en l'estat d'ingressos s'observa que el creixement relatiu de les operacions corrents (+25,14%), fruit especialment de les majors transferències rebudes, compensa la disminució de les operacions de capital (-16,83%), que respon a una disminució significativa en l'endeutament, que es redueix quasi a la meitat amb relació a l'exercici precedent.

QUADRE I-148. PRESSUPOSTS ORDINARIS DELS CONSELLS INSULARS. (SUMATORI)			
INGRESSOS (en euros)	2002	2003	% 03/02
I Impostos directes	6.454.870,01	6.590.751,42	2,11
II Impostos indirectes			
III Taxes i altres ingressos	9.808.431,28	9.961.440,55	1,56
IV Transferències corrents	140.331.575,46	179.433.119,31	27,86
V Ingressos patrimonials	2.807.704,36	3.493.497,48	24,43
Operacions corrents	159.402.581,11	199.478.808,76	25,14
VI Inversions reals			
VII Transferències de capital	23.231.931,08	26.548.291,19	14,28
VIII Variació d'actius financers	360.609,06	330.558,46	-8,33
IX Variació de passius financers	29.651.849,62	17.403.996,13	-41,31
Operacions de capital	53.244.389,76	44.282.845,78	-16,83
Total dels ingressos	212.646.970,87	243.761.654,54	14,63
DESPESES (en euros)	2002	2003	% 03/02
I Remuneració de personal	64.333.233,08	76.018.863,28	18,16
II Compra de béns i serveis	40.237.844,74	50.441.245,45	25,36
III Interessos	3.212.689,36	3.802.304,39	18,35
IV Transferències corrents	29.190.438,32	35.143.224,99	20,39
Operacions corrents	136.974.205,50	165.405.638,11	20,76
VI Inversions reals	46.357.500,36	44.534.070,26	-3,93
VII Transferències de capital	20.208.408,98	25.064.205,69	24,03
VIII Variació d'actius financers			
IX Variació de passius financers	8.746.248,77	7.397.541,99	-15,42
Operacions de capital	75.672.765,37	77.356.222,78	2,22
Total de les despeses	212.646.970,87	242.761.860,89	14,16

Font: consells insulars i elaboració pròpia.

En valors absoluts, el creixement més rellevant (39,1 milions d'euros) es concentra en el capítol 4 de transferències corrents que financen les competències que han assumit els consells insulars.

Quant a l'estat de despeses, destaca l'augment de les despeses corrents, en especial els capítols I i II, de la remuneració del personal (+18,16%) i de la compra de béns i serveis (26,36%), en què es plasma el major pes que va adquirint l'exercici de les noves competències assumides i es confirma la tendència apuntada els anys anteriors que suposa consolidar la vocació gestora dels consells insulars.

Des del punt de vista financer, destaca la disminució (entorn d'un milió d'euros) del capítol 9, en què la consignació recull la previsió per devolució de l'endeutament (i que representarà el marge d'endeutament futur en cas de mantenir-se la política de dèficit zero).

Al contrari, i a pesar dels baixos tipus vigents en el mercat, augmenta la previsió de la despesa per interessos (capítol 3), contradicció només aparent, perquè no és, de fet, una contradicció, ja que respon al pagament dels interessos meritats d'anys anteriors.

Partint de la base que no poden considerar-se homogenis a l'efecte de la comparació, pel caràcter prorrogat del pressupost per al 2003 del Consell d'Eivissa i Formentera, atès que no s'ha arribat a un acord en el si del Consell, comparativament és el Consell de Mallorca que té un increment relatiu més important, entorn del 24%; hi destaquen, en els ingressos, l'augment de les transferències corrents,

tant en valors absoluts (+41,8 milions d'euros) com en termes relatius (+51,01%), mentre que, en l'estat de despeses, és en els capítols I i II (remuneració al personal i compra de béns i serveis) que es reflecteix l'augment de finançament, que també arriba a les inversions (+17,95%) i a les transferències de capital (+16,49%). (Vegeu el quadre I-149)

D'altra banda, el Consell Insular de Menorca presenta també una evolució netament inversora a través de les transferències de capital (+121,50% d'increment en ingressos, i +69,20, en despeses), si bé en aquest cas no és l'endeutament (variació de passius financers: -3,26%) la font de finançament d'aquest creixement.

Quant al Consell Insular d'Eivissa i Formentera, l'evolució dels pressupostos presenta un saldo negatiu i no equilibrat, ateses les limitacions que representa la pròrroga pressupostària, amb les modificacions i els ajustaments pertinents, situació que provoca que no siguin comparables els pressupostos en condicions de treure conclusions significatives, situació que, en canvi, queda corregida en el moment de la liquidació pressupostària.

12.1.2.2. El compte financer

El pressupost agregat dels consells insulars per al 2003 representa l'1,41% del producte interior brut (PIB) del 2002 en preus de mercat (preus de corrents) de les Illes Balears (prenent com a font l'Institut Nacional d'Estadística, comptabilitat regional, primera estimació), mentre que l'exercici precedent el conjunt de les admi-

QUADRE I-149. PRESSUPOSTS ORDINARIS DELS CONSELLS INSULARS. MALLORCA

MALLORCA	2002	2003	
INGRESSOS	(en euros)		(%)
I Impostos directes	5.409.108,95	5.534.532,75	2,32
II Impostos indirectes			
III Taxes i altres ingressos	4.841.968,66	4.818.551,84	-0,48
IV Transferències corrents	81.848.005,93	123.599.346,86	51,01
V Ingressos patrimonials	2.427.040,04	3.111.300,58	28,19
Operacions corrents	94.526.123,58	137.063.732,03	45,00
VI Inversions reals			
VII Transferències de capital	13.673.390,63	12.664.573,41	-7,38
VIII Variació d'actius financers	120.204,22	90.153,62	-25,00
IX Variació de passius financers	23.721.313,56	13.992.433,02	-41,01
Operacions de capital	37.514.908,41	26.747.160,05	-28,70
Total	132.041.031,99	163.810.892,08	24,06
DESPESES	(en euros)		(%)
I Remuneració de personal	40.607.206,04	51.986.833,04	28,02
II Compra de béns i serveis	24.949.095,69	35.600.202,69	42,69
III Interessos	2.634.100,70	3.118.523,23	18,39
IV Transferències corrents	17.481.360,22	21.340.887,95	22,08
Operacions corrents	85.671.762,65	112.046.446,91	30,79
VI Inversions reals	26.957.747,86	31.797.004,01	17,95
VII Transferències de capital	11.835.542,50	13.787.252,96	16,49
VIII Variació d'actius financers	120.202,42	120.000,00	-0,17
IX Variació de passius financers	7.455.776,56	6.060.188,20	-18,72
Operacions de capital	46.369.269,34	51.764.445,17	11,64
Total	132.041.031,99	163.810.892,08	24,06

Continua

QUADRE I-149. PRESSUPOSTS ORDINARIS DELS CONSELLS INSULARS. MENORCA

MENORCA	2002	2003	
INGRESSOS	(en euros)		(%)
I Impostos directes	522.880,53	533.338,14	2,00
II Impostos indirectes			
III Taxes i altres ingressos	1.253.883,96	1.430.310,05	14,07
IV Transferències corrents	27.013.556,93	24.495.982,52	-9,32
V Ingressos patrimonials	77.230,06	78.762,64	1,98
Operacions corrents	28.867.551,48	26.538.393,35	-8,07
VI Inversions reals			
VII Transferències de capital	5.644.061,50	12.501.510,39	121,50
VIII Variació d'actius financers	240.404,84	240.404,84	0,00
IX Variació de passius financers	3.526.487,64	3.411.563,10	-3,26
Operacions de capital	9.410.953,98	16.153.478,33	71,65
Total	38.278.505,46	42.691.871,68	11,53
DESPESES	(en euros)		(%)
I Remuneració de personal	10.340.218,27	10.676.272,05	3,25
II Compra de béns i serveis	6.043.551,32	5.667.966,49	-6,21
III Interessos	527.617,29	632.110,47	19,80
IV Transferències corrents	6.282.566,18	8.224.069,55	30,90
Operacions corrents	23.193.953,06	25.200.418,56	8,65
VI Inversions reals	9.357.300,66	8.964.608,20	-4,20
VII Transferències de capital	4.196.374,70	7.100.461,05	69,20
VIII Variació d'actius financers	240.404,84	240.404,84	0,00
IX Variació de passius financers	1.290.472,20	1.185.979,03	-8,10
Operacions de capital	15.084.552,40	17.491.453,12	15,96
Total	38.278.505,46	42.691.871,68	11,53

Continua

QUADRE I-149. PRESSUPOSTS ORDINARIS DELS CONSELLS INSULARS. EIVISSA I FORMENTERA

EIVISSA I FORMENTERA	2002	2003	
INGRESSOS	(en euros)		(%)
I Impostos directes	522.880,53	522.880,53	0,00
II Impostos indirectes			
III Taxes i altres ingressos	3.712.578,66	3.712.578,66	0,00
IV Transferències corrents	31.470.012,60	31.337.789,93	-0,42
V Ingressos patrimonials	303.434,26	303.434,26	0,00
Operacions corrents	36.008.906,05	35.876.683,38	-0,37
VI Inversions reals			
VII Transferències de capital	3.914.478,95	1.382.207,39	-64,69
VIII Variació d'actius financers			
IX Variació de passius financers	2.404.048,42	0,01	-100,00
Operacions de capital	6.318.527,37	1.382.207,40	-78,12
Total	42.327.433,42	37.258.890,78	-11,97
DESPESES	(en euros)		(%)
I Remuneració de personal	13.385.808,77	13.355.758,19	-0,22
II Compra de béns i serveis	9.245.197,73	9.173.076,27	-0,78
III Interessos	50.971,37	51.670,69	1,37
IV Transferències corrents	5.426.511,92	5.578.267,49	2,80
Operacions corrents	28.108.489,79	28.158.772,64	0,18
VI Inversions reals	10.042.451,84	3.772.458,05	-62,43
VII Transferències de capital	4.176.491,78	4.176.491,68	0,00
VIII Variació d'actius financers	240.404,84	240.404,84	0,00
IX Variació de passius financers	0,01	151.374,76	151.374,75
Operacions de capital	14.218.943,63	8.100.324,49	-43,03
Total	42.327.433,42	36.259.097,13	-14,34

* Pressupost prorrogat amb les modificacions i els ajustaments pertinents, ja que pressupost del 2003 no es va aprovar.

Font: consells insulars.

nistracions insulars representava, pressupostàriament, l'1,23% del PIB balear del 2002 (avanç de l'INE).

La previsió d'ingressos no financers (ingressos corrents més ingressos no financers de capital) cresqué fins a superar els 226 milions d'euros, la qual cosa representa un increment del 23,25%, mentre que, en l'apartat de despeses, el conjunt de les despeses corrents més les inversions, tant directes (capítol 6) com indirectes (capítol 7), arribaren als 235,4 milions d'euros, és a dir, un augment absolut de 31,50 milions d'euros (el 15,46%), xifra que representa un creixement pràcticament constant amb relació a l'exercici precedent (+31,6 milions d'euros de creixement el 2002, enfront del 2001).

La previsió de fons destinats a variació d'actius i passius financers en conjunt es fixà en 7,4 milions d'euros, als quals s'ha d'afegir la càrrega financera ordinària del capítol tercer de despeses (3,8 milions d'euros); amb la càrrega financera real suportada l'exercici 2003, seria d'11,2 milions d'euros i representaria el 4,61% (un punt menys que el 2002) del total del pressupost de despeses i el 5,6% dels ingressos corrents.

L'estalvi per operacions corrents (ingressos corrents menys despeses corrents) arribà als 34,07 milions d'euros, enfront dels 22,4 el 2002 i els 12,5 de l'any 2001.

El dèficit per operacions no financeres de capital (ingressos no financers de capital menys inversions directes i indirectes per la via de la transferència de capital) es manté entorn dels 43 milions d'euros, a l'igual de l'exercici precedent, de manera que es palesa la tendència a consolidar el

desplaçament de pressupost corrent per finançar inversions.

La despesa pressupostada per operacions no financeres de capital (inversions totals) arriba als 69,6 milions d'euros (pràcticament la mateixa quantia que l'exercici precedent), un terç del total pressupostat de despeses, i representa un 0,4% respecte del PIB de les Balears per a l'exercici 2002 (segons les dades de l'INE, comptabilitat regional).

En termes de capacitat o necessitat de finançament (despeses d'inversió menys estalvi corrent), el pressupost agregat dels ens insulars per al 2002 registra una necessitat de finançament de 35,5 milions d'euros (8,5 menys que el 2001), i representa un 0,21% del PIB del 2002.

D'aquests 35,5 milions de necessitat de finançament, 26,5 es financen amb ingressos procedents d'altres administracions (transferències de capital), i la resta, mitjançant fonts alienes de finançament (deute).

L'endeutament brut (deute públic) per al conjunt dels ens insulars disminuï, des dels 29,65 milions d'euros del 2002, als 17,4 del 2003, i 7,4 d'aquests es dediquen a amortitzar el deute preexistent, amb la qual cosa l'endeutament net de l'exercici es reduï a la meitat, des dels 20,9 milions d'euros el 2002 als 10 milions d'euros el 2003, cosa que representa un 4,1% de la suma total dels pressupostos, menys d'una quarta part del que es destina a inversions.

La proporció d'estalvi net, 0,35 (estalvi corrent menys endeutament net per despeses no financeres de capital), es manté

en valors positius per la disminució del ritme d'endeutament durant el 2003.

12.1.3. ELS AJUNTAMENTS

Presentam en aquest apartat l'anàlisi pressupostària i el compte financer dels ajuntaments de les Illes Balears. De manera desagregada, es fa una breu anàlisi pressupostària dels ajuntaments de Palma i de Calvià.

12.1.3.1. Anàlisi pressupostària

El conjunt dels ajuntaments de les Illes Balears presenten uns pressupostos equilibrats, si bé no tots anivellats, amb diferències no significatives i respectant el principi del no-dèficit inicial.

La suma total dels ingressos per a l'exercici 2003 s'elevà a 804,3 milions d'euros, la qual cosa representa un alentiment en el creixement dels pressupostos municipals, ja que l'increment de l'1,75% amb relació a l'exercici precedent és insuficient per cobrir la variació de l'IPC que, al desembre del 2002, se situà a les Balears en el 4,5%. (Vegeu el quadre I-150)

El pressupost agregat dels municipis presenta, en conjunt, un superàvit inicial no financer de 4 milions d'euros, enfront del dèficit de 16,75 milions d'euros el 2002 i dels 19,88 de l'exercici 2001, mentre que el saldo sense càrrega financera per interessos supera ja els 20 milions d'euros, lluny ja del saldo deficitari del 2001.

Quant als ajuntaments més importants (els que tenen uns pressupostos superiors als 12 milions d'euros), s'observa clara-

ment que els municipis de Palma i Calvià són els que disposen d'un major pressupost, que en ambdós casos supera els 100 milions d'euros. (Vegeu el quadre I-151)

L'Ajuntament de Palma, amb un pressupost de 237 milions d'euros, presenta un increment del 5,8%, mentre que el cas de Calvià és el contrari, amb una disminució de quasi un 12%, després de l'espectacular augment pressupostari del 2002 (any que va créixer més d'un 24%).

12.1.3.2. El compte financer

El conjunt d'ajuntaments de les Balears gestionen un pressupost per a l'exercici 2002 de 805 milions d'euros, equivalent al 4,66% del PIB balear (segons la primera estimació que ha fet l'INE), mentre que l'any anterior el conjunt de la despesa municipal representava el 4,58% d'aquest PIB.

Els ingressos no financers (ingressos corrents més despeses de capital no financeres) se situaren en els 770,20 milions d'euros, amb un increment del 75,73% amb relació a l'exercici precedent, mentre que les despeses no financeres (despeses corrents més despeses per operacions de capital no financeres) arribaren a 776,2 milions d'euros, 19 més que el 2002 (un 2,56% d'increment). El total de la despesa financera per variació d'actius i passius financers es pressupostà en 38,1 milions d'euros (45,3 al 2002), la qual cosa representa una lleugera disminució després de l'increment significatiu del 2002, en especial en la variació de passius financers (amortització de deute), amb una variació del -16%.

**Quadre I-150. PRESSUPOSTOS INICIALS DELS AJUNTAMENTS DE LES ILLES BALEARS:
DISTRIBUCIÓ ECONÒMICA**

Capítols	2002	2003	
INGRESSOS	(en euros)		(%)
I Impostos directes	272.296.545,82	287.080.514,67	5,43
II Impostos indirectes	30.577.441,17	30.100.286,49	-1,56
III Taxes i altres ingressos	172.548.702,25	184.293.584,35	6,81
IV Transferències corrents	146.239.041,42	171.431.285,19	17,23
V Ingressos patrimonials	23.976.368,77	22.642.489,55	-5,56
Operacions corrents	645.638.099,43	695.548.160,25	7,73
VI Alienació d'inversions reals	31.340.447,40	13.762.395,10	-56,09
VII Transferències de capital	51.489.983,81	60.885.037,41	18,25
VIII Variació d'actius financers	2.017.411,77	2.406.187,39	19,27
IX Variació de passius financers	59.984.955,71	32.744.729,18	-45,41
Operacions de capital	144.832.798,69	109.798.349,08	-24,19
Total	790.470.898,12	805.346.509,33	1,88
DESPESES	(en euros)		(%)
I Remuneració de personal	246.397.260,14	264.650.892,98	7,41
II Béns corrents i serveis	246.239.592,45	270.336.828,45	9,79
III Interessos	17.527.150,39	16.116.508,47	-8,05
IV Transferències corrents	66.237.237,07	67.941.827,64	2,57
Operacions corrents	576.401.240,05	619.046.057,54	7,40
VI Inversions reals	157.080.161,24	132.462.611,72	-15,67
VII Transferències de capital	11.723.952,16	14.683.710,54	25,25
VIII Variació d'actius financers	1.826.608,51	1.665.311,63	-8,83
IX Variació de passius financers	43.425.907,50	36.456.029,87	-16,05
Operacions de capital	214.056.629,41	185.267.663,76	-13,45
Total	790.457.869,46	804.313.721,30	1,75

Font: elaboració pròpia.

**Quadre I-151. PRESSUPOSTOS INICIALS PROPIS DELS AJUNTAMENTS
DE LES ILLES BALEARS**

	2002	2003	
	(en euros)		(%)
Alcúdia	20.065.088,00	20.621.862,00	2,77
Calvià	114.322.322,00	100.670.851,00	-11,94
Inca	13.679.854,27	15.330.548,20	12,07
Llucmajor	26.772.651,00	27.761.998,66	3,70
Manacor	27.513.861,51	25.245.585,68	-8,24
Marratxí	18.275.000,00	17.154.100,00	-6,13
Palma	224.040.941,00	237.035.753,93	5,80
Pollença	15.300.000,00	15.800.000,00	3,27
Santa Margalida	12.074.955,69	9.735.137,81	-19,38
Sóller	12.797.398,78	13.339.271,99	4,23
Resta	150.392.015,58	158.307.546,72	5,26
Mallorca	635.234.087,83	641.002.655,99	0,91
Ciutadella	20.094.839,71	28.556.253,48	42,11
Maó	25.462.479,55	21.305.078,13	-16,33
Resta	28.971.389,21	32.433.553,77	11,95
Menorca	74.528.708,47	82.294.885,38	10,42
Eivissa	31.537.752,16	31.033.217,05	-1,60
Santa Eulàlia des Riu	15.130.678,00	16.523.796,07	9,21
Sant Josep de la Talaia	12.454.638,39	12.257.360,78	-1,58
Resta	34.039.671,66	22.234.594,07	-34,68
Eivissa-Formentera	80.708.101,82	82.048.967,97	1,66
Total	790.470.898,12	805.346.509,34	1,88

Font: elaboració pròpia.

L'estalvi en operacions corrents (diferència entre els ingressos i les despeses corrents) arribà a 76,4 milions (69,24 milions el 2002), mentre que el dèficit per operacions de capital no financeres es reduí fins als 72,5 milions d'euros, de manera que es confirma la tendència decreixent d'anys anteriors (85,97 el 2002 i 98,04 milions d'euros de dèficit el 2001).

Al igual d'exercicis precedents, el pressupost del 2003 presenta una situació de dèficit de caixa no financer; l'estalvi financer corrent, 76,4 milions d'euros, no és suficient per cobrir el dèficit de les operacions de capital no financeres, 72,5 milions d'euros; quedà fixat en 3,9 milions d'euros i s'hi hauria d'afegir la variació neta de les operacions financeres: -2 milions d'euros.

La despesa en operacions no financeres de capital arribà a 147 milions d'euros, 20 menys que l'exercici anterior, lleugerament per davall de l'1% del PIB balear.

En termes de necessitat de finançament, el conjunt de les corporacions municipals registren una necessitat de finançament (despeses no financeres de capital menys estalvi corrent) de 70,5 milions d'euros, la qual cosa representa un 0,41 del PIB balear del 2002.

L'increment de l'endeutament brut (emissió de deute o subscripció creditícia bruta) per al conjunt dels ajuntaments davallà a 32,7 milions d'euros (enfront dels 60 milions d'euros el 2002), xifra insuficient per fer front als 36,5 que es destinaren a amortitzar el deute d'exercicis anteriors, per la qual cosa l'endeutament municipal presenta un saldo anual net negatiu de quasi 4 milions d'euros (-3,8).

La proporció d'estalvi net (estalvi corrent menys endeutament net per despeses no financeres de capital) augmenta fins al 55% (31% el 2002).

La càrrega financera del deute públic (anualitat per amortització més interessos) en els pressupostos del 2003 representà per al conjunt dels ajuntaments 52,5 milions d'euros, enfront dels 61 de l'exercici anterior, i se situa en el 7,55% dels ingressos corrents.

12.1.3.3. L'Ajuntament de Palma

Per a l'exercici 2003 l'Ajuntament de Palma presentà uns pressupostos consolidats amb els seus organismes autònoms, anivellats i equilibrats per un import de 237 milions

d'euros, dels quals 228,6 corresponen a la mateixa corporació; 28,9, als organismes autònoms, i 20,5, a transferències internes que són objecte d'eliminació en el procés de consolidació. (Vegeu el quadre I-152)

La variació en relació amb l'exercici precedent és lleugerament superior a l'IPC (5,8%, enfront del 4,5% d'increment de l'índex general a les Balears), i es recupera el ritme de creixement després de l'atzucac del 2002 (quant a l'augment, ni tan sols cobrí l'augment de l'IPC, ja que fou de l'1,05%), encara que lluny del ritme de creixement anterior: 9,86%, el 2000, i 16,92%, el 2001.

L'augment pressupostari es dona tant en els organismes autònoms com en el pressupost propi de la corporació.

Si es consolidassin, a més, les empreses públiques, el pressupost s'elevaria als 404,1 milions d'euros d'ingressos. En canvi, en aquest cas els estats pressupostaris no serien comparables, per la qual cosa, a efectes metodològics, i a pesar de la rellevància que té, es prescindeix del sector privat municipal.

En l'estat de despeses destaca l'increment (89,13%) de les transferències de capital, mentre que disminuïen fins a un -63,57% del capítol 9 de variació de passius financers (amortització de deute), qüestió que contrasta, a més, amb l'increment del 2002 (948,5%), mentre que es manté l'absència de nous endeutaments (previsió zero en el capítol 9 d'ingressos), la qual cosa confirma la tendència, encara que a un ritme menor, al sanejar de manera progressiva l'estructura financera municipal de l'exercici precedent.

**Quadre I-152. PRESSUPOSTOS (PROPI I DELS ORGANISMES AUTÒNOMS)
CONSOLIDATS DE L'AJUNTAMENT DE PALMA**

	2002	2003	
	(en euros)		(%)
I Impostos directes	98.921.783,84	104.682.974,00	5,82
II Impostos indirectes	5.981.332,57	5.701.390,00	-4,68
III Taxes i altres ingressos	45.577.807,91	46.287.156,25	1,56
IV Transferències corrents	55.526.079,59	62.155.117,08	11,94
V Ingressos patrimonials	5.027.345,80	6.234.144,44	24,00
Operacions corrents	211.034.349,71	225.060.781,77	6,65
VI Alienació d'inversions reals	5.228.805,31	3.211.010,00	-38,59
VII Transferències de capital	6.845.016,01	7.783.179,76	13,71
VIII Variació d'actius financers	932.769,97	980.782,40	5,15
IX Variació de passius financers	0,00	0,00	0,00
Operacions de capital	13.006.591,29	11.974.972,16	-7,93
Total dels ingressos	224.040.941,00	237.035.753,93	5,80
I Remuneració de personal	84.968.980,58	87.671.326,13	3,18
II Béns corrents i serveis	79.983.479,06	90.999.554,77	13,77
III Interessos	6.494.175,56	5.165.402,57	-20,46
IV Transferències corrents	22.230.573,23	22.891.785,01	2,97
Operacions corrents	193.677.208,43	206.728.068,48	6,74
VI Inversions reals	18.814.623,87	19.251.903,11	2,32
VII Transferències de capital	4.065.230,25	7.688.430,94	89,13
VIII Variació d'actius financers	932.769,97	980.782,40	5,15
IX Variació de passius financers	6.551.108,48	2.386.569,00	-63,57
Operacions de capital	30.363.732,57	30.307.685,45	-0,18
Total de les despeses	224.040.941,00	237.035.753,93	5,80

Font: Ajuntament de Palma, memòria de la Secretaria.

En concordança amb aquest menor endeutament, i afavorit, a més, pels baixos tipus vigents, la consignació pel pagament d'interessos presenta un estalvi superior al milió d'euros, amb una disminució del 20,46% en relació amb l'exercici precedent.

Quant als ingressos, s'ha de ressaltar la disminució de la previsió d'ingressos per

impostos indirectes (-4,68%), que manté la tendència que va començar el 2002 amb la baixada del 53,4%.

També disminüen els ingressos pressupostats per l'alienació d'inversions (-38,59%); en ambdós casos s'assenyala com la causa principal la normalització de l'activitat urbanística (l'impost sobre

les construccions i els convenis urbanístics, respectivament), a més de la consignació en exercicis anteriors d'impostos sobre obres públiques extraordinàries rellevants (ampliació de l'aeroport, l'Hospital de Son Llätzer...).

El superàvit no financer previst inicialment arribà a 1,4 milions d'euros (un 0,6% del pressupost consolidat), i suposa una cinquena part de l'exercici precedent, a pesar

que es manté (encara que a un ritme inferior) el procés de sanejament financer.

12.1.3.4. L'Ajuntament de Calvià

El pressupost inicial consolidat de l'Ajuntament de Calvià per a l'any 2003 va arribar als 100,7 milions d'euros, quasi un 12% menys que l'exercici precedent, exercici en què el creixement va ser del 24%. (Vegeu el quadre I-153)

**Quadre I-153. PRESSUPOSTOS (PROPI I DELS ORGANISMES AUTÒNOMS)
CONSOLIDATS DE L'AJUNTAMENT DE CALVIÀ**

	2002	2003	
	(en euros)		(%)
I Impostos directes	31.485.000,00	32.998.088,00	4,81
II Impostos indirectes	3.006.800,00	3.006.800,00	0,00
III Taxes i altres ingressos	30.230.864,00	30.711.435,00	1,59
IV Transferències corrents	12.155.923,00	11.797.135,00	-2,95
V Ingressos patrimonials	3.014.913,00	2.364.010,00	-21,59
Operacions corrents	79.893.500,00	80.877.468,00	1,23
VI Alienació d'inversions reals	14.946.950,00	5.004.000,00	-66,52
VII Transferències de capital	4.400.751,00	5.509.436,00	25,19
VIII Variació d'actius financers	261.023,00	1.072.834,00	311,01
IX Variació de passius financers	14.820.098,00	8.207.113,00	-44,62
Operacions de capital	34.428.822,00	19.793.383,00	-42,51
Total dels ingressos	114.322.322,00	100.670.851,00	-11,94
I Remuneració de personal	30.769.064,00	31.872.403,00	3,59
II Béns corrents i serveis	33.713.611,00	34.149.439,00	1,29
III Interessos	2.238.519,00	2.402.346,00	7,32
IV Transferències corrents	7.342.219,00	8.003.107,00	9,00
Operacions corrents	74.063.413,00	76.427.295,00	3,19
VI Inversions reals	22.866.013,00	13.906.334,00	-39,18
VII Transferències de capital	910.000,00	300.000,00	-67,03
VIII Variació d'actius financers	355.476,00	320.768,00	-9,76
IX Variació de passius financers	16.127.420,00	9.716.454,00	-39,75
Operacions de capital	40.258.909,00	24.243.556,00	-39,78
Total de les despeses	114.322.322,00	100.670.851,00	-11,94

Font: Ajuntament de Calvià.

El pressupost consolidat a l'efecte de la comparabilitat amb el del exercici precedent inclou en l'estat consolidat, a més del pressupost propi (91,6 milions d'euros enfront dels 105 del 2002), el de la Fundació Municipal d'Escoles Infantils (Escoles), amb 1,8 milions d'euros; el de la Llar d'Ancians (1,5 milions d'euros), i l'empresa Calvià 2000 (29,2 milions d'euros).

En l'estat d'ingressos, destaca, tant en valors absoluts com en la variació relativa, la disminució dels capítols 6 (alienació d'inversions reals) i 9 (variació de passius financers), variació de la qual, en relació amb l'exercici precedent (-66,52% i -44,62%, respectivament), ve motivada per l'acabament de les actuacions municipals en matèria de promoció pública de l'habitatge social.

En l'estat de despeses destaca la disminució de les operacions de capital (-39,78%), tant en les inversions directes (que es reduïren en 9 milions d'euros fins a arribar als 13,9 milions) com en les transferències de capital (-67,03%), al mateix temps que es consignen més de 9,7 milions per la variació de passius financers (reintegrant de deutes, per amortització o subrogació de tercers), un 39,75% menys que el 2002; tot això, en el marc dels programes de desenvolupament d'habitatge social que s'han dut a terme.

Quant a les despeses corrents, l'increment de la dotació per la compra de béns i serveis (despeses de funcionament dels serveis, exclosos els de personal) és de l'1,29%, mentre que augmenta (+7,32%) la previsió per al pagament d'interessos (a pesar de la baixada dels tipus) i les transferències corrents (+9%).

Per a l'exercici 2003, el dèficit no financer inicial fou de 0,76 milions d'euros, mentre que el superàvit no financer per pressupost financer va arribar als 4,45 milions d'euros (5,83 milions d'euros, el 2002, i 8,71, el 2001) i el superàvit no financer per pressupost corrent sense càrrega d'interessos quasi arribava als 7 milions d'euros.

12.1.4. L'ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT

La recaptació tributària obtinguda per la Delegació Especial d'Hisenda a les Illes Balears arribà el 2003 als 1.937,5 milions d'euros (un 11,22% del PIB balear el 2002), amb un creixement del 4,4% per sobre del que es va recaptar en els dotze mesos del 2002, quasi equivalent a la variació dels preus (IPC dels 2002: 4,5%), i supera el creixement del 2,04% en la recaptació a escala nacional per als mateixos conceptes. (Vegeu el quadre I-154)

Quant als impostos directes, es manté la recaptació per l'IRPF (quasi mil milions d'euros), mentre que disminueix lleugerament de la recaptació per l'Impost de societats (-2,62%), i el conjunt dels impostos directes queda amb un increment global del 0,77% (molt per davall de l'augment dels preus a les Balears en el tancament del 2002, quan se situà l'IPC en el 2,3%).

Al contrari, la recaptació pels impostos indirectes presenta un balanç interanual molt positiu, amb un creixement del 16,9%, i destaca com a indicador de la recaptació de l'activitat econòmica l'evolució de la recaptació per l'IVA (+18,76%), especialment a causa que l'IVA representa més del 80% de la recaptació de tots els impostos indirectes.

	(en milions de pessetes)			(en milers d'euros)		Nacional var. 03/02
	2002	2003	2002	2003	Var. 03/02 (%)	
Imp. sobre la renda de les persones físiques	161.921	164.512	973.165	988.736	1,60	1,71
Impost sobre les societats	66.417	64.679	399.175	388.727	-2,62	2,25
Resta del capítol I	6.284	7.230	37.766	43.455	15,06	-8,79
Capítol I: impostos directes	234.622	236.421	1.410.106	1.420.918	0,77	1,71
Impost sobre el valor afegit	59.882	71.113	359.899	427.399	18,76	5,49
Impostos especials	2.873	2.413	17.265	14.504	-15,99	-5,74
Renda de duanes	205	254	1.234	1.524	23,50	10,52
Resta de capítol II	9.060	10.412	54.449	62.579	14,93	10,67
Capítol II: impostos indirectes	72.020	84.192	432.847	506.006	16,90	2,69
Taxa sobre el joc	-16	-366	-98	-2.202	2146,94	-21,09
Altres ingressos	2.056	2.139	12.354	12.855	4,06	-2,86
Capítol III: taxes i altres ingressos	2.072	0	12.452	10.653	-14,45	-3,04
Total d'ingressos tributaris	308.713	320.613	1.855.405	1.937.577	4,43	2,04

Font: Delegació Especial d'Hisenda de les Illes Balears, Agència Estatal de l'Administració Tributària (Servei d'Auditoria Interna).

Els ingressos per taxes, per recarregues, per sancions, etc. (capítol III), són ingressos cada cop més residuals, i mantenen un balanç recaptador negatiu, en especial la taxa de joc (per causa que s'ha cedit a la comunitat autònoma de les Illes Balears).

COL·LABORACIÓ

EL FINANÇAMENT AUTONÒMIC

JOSÉ ANTONIO ROSELLÓ RAUSELL

Durant l'any 2003, s'han pogut conèixer els resultats finals de l'aplicació del sistema financer a les Illes Balears l'any 2001. Aquest fet és important perquè la finalització del sistema quinquennal 1997-2001 permet apreciar les característiques bàsiques del sistema; en concret, no només si els nous mecanismes aprovats el 1996 han funcionat satisfactòriament en el conjunt del quinquenni (el sistema es liquida successivament de manera acumulativa), sinó també, i especialment, si l'estructura bàsica del finançament balear ha experimentat alguna variació positiva sensible.

Igualment, és procedent interrogar-se pels resultats conjunts de l'activitat financera estatal respecte de la comunitat autònoma, dels quals el sistema de finançament és una part rellevant, però no exclusiva.

Una qüestió recurrent que ha acompanyat l'anàlisi del finançament de l'autonomia balear des del començament -això és, des dels anys vuitanta- ha estat dilucidar si els successius sistemes quinquennals, que en principi representaven millores absolutes en les xifres financeres, han

contribuït, així mateix, a solucionar la qüestió essencial: si les Illes Balears podien capgirar positivament i de manera definitiva l'estructura comparada de finançament, tenint en compte que el seu nivell competencial és similar al de les altres comunitats autònomes.

Tot això condueix a analitzar, en primer lloc, quin és l'estat del finançament per habitant. La qüestió és molt important perquè, ja des del començament -concretament, des del sistema 1987-1991-, la posició de la comunitat autònoma era molt insatisfactòria. Així, quan encara es distingia a l'efecte entre les comunitats autònomes de l'article 151 i les de l'article 143, la comunitat autònoma de les Illes Balears s'enquadrava en aquest darrer grup, i presentà l'any 1990 la situació següent, segons les dades oficials: els seus recursos totals foren el 82,9% del total, mentre que llavors ja hi havia regions que presentaven xifres com el 126% o el 139% de la mitjana.

La pregunta que és procedent plantejar és si la situació va millorar amb el temps. Amb referència a aquesta qüestió, és important assenyalar que el trànsit pel sistema 1992-1996 no millorà sensiblement la situació relativa, respecte de la del sistema 1987-1991, el qual introduí un element conceptual nou: la cessió d'un tram de l'IRPF sota la hipòtesi que llavors tingué acceptació general, segons la qual la seva mateixa evolució -que es preveia positiva i superior en la taxa de creixement a l'evolució del conjunt d'ingressos de l'Estat- permetria superar per una via dinàmica la problemàtica de fons del sistema.

El sistema 1997-2001 s'estructurà al voltant dels conceptes financers bàsics

següents: un primer tram autonòmic de cessió de l'IRPF territorialitzat (TIR), un segon tram de participació territorialitzada del mateix IRPF (PIR), una participació en els ingressos generals de l'Estat (PIG), i el PIB nominal d'Espanya. Igualment, és necessari recordar que el sistema establia unes regles de garantia, per si els mecanismes quedaven per davall d'unes xifres mínimes de referència calculades objectivament.

També, com a característica central, cal recordar que el sistema no suposà, en el moment inicial o any base, cap aportació de l'Estat que milloràs el finançament de partida. Per tant, el sistema havia de millorar el finançament de la mà de la potència que s'atribuïa en la pràctica a la cessió de l'IRPF.

En aquest marc, el sistema registrà la sorpresa que els mecanismes de l'IRPF territorialitzat (TIR+PIG), en els quals tantes esperances es dipositaren com a figures centrals del nou sistema, evolucionaren per davall del conjunt dels ingressos generals de l'Estat (PIG), una altra de les peces del sistema, però que el 1996 es concebien de manera secundària, i ningú no podia esperar l'important evolució que després varen tenir. Addicionalment, la taxa de creixement del la PIG arribà fins i tot a superar amb escreix l'evolució del PIB nominal espanyol.

Tot això, en canvi, no ha d'ocultar un fet rellevant: a la comunitat autònoma de les Illes Balears, aquests mecanismes de l'IRPF territorialitzat durant el quinquenni evolucionaren apreciablement per damunt de la mitjana de les dotze comunitats autònomes que participaren en el sistema. És més: llevat de la comunitat autònoma de

Madrid, que va créixer d'una manera semblant a les Balears, tota la resta de comunitats autònomes experimentà uns creixements quinquennals molt inferiors. I per completar aquesta breu panoràmica, s'ha d'assenyalar que aquesta evolució de l'IRPF en el territori balear comportà que la comunitat autònoma de les Illes Balears i també la comunitat autònoma de Madrid fossin finalment les úniques a les quals fou necessari aplicar les regles de garantia.

A pesar d'aquests resultats per a la nostra comunitat autònoma, que sense cap dubte s'han d'emfatitzar i s'han de qualificar com a positius, cal demanar-se si en la estructura de fons del sistema s'ha produït un canvi d'especial significació. La manera de respondre a aquesta pregunta és considerar els resultats del finançament per habitant, l'any 2001, amb referència a les dotze comunitats autònomes que varen participar en el sistema. Clarament s'aprecia que el finançament objectiu per habitant de les Illes Balears és del 82,78% de la mitjana del conjunt de les dotze comunitats autònomes que aprovaren efectivament participar en el sistema l'any 1996. (Vegeu el quadre I-155)

D'aquí s'extreu una ensenyança important: a pesar que la cessió de nous trams tributaris -en aquest cas, els dos de l'IRPF- ha contribuït a millorar comparativament la situació, i, de fet, l'ha millorada en quantitats absolutes, en realitat no ha servit per avançar en la millora estructural. Dit d'una altra manera, al final de l'aplicació del sistema 1997-2001, no s'havia avançat comparativament, és a dir, en el finançament per habitant. De tal manera que la situació relativa de finançament de les competències comunes per davall de la

QUADRE I-155. FINANÇAMENT PER HABITANT RESPECTE DE LA MITJANA DEL SISTEMA, 1997-2001 (2001)

Comunitat autònoma	Posició relativa
Catalunya	101,40
Galícia	118,61
Astúries	100,08
Cantàbria	116,15
La Rioja	113,32
Múrcia	87,96
Com. Valenciana	87,13
Aragó	113,71
Canàries	103,86
Illes Balears	82,78
Madrid	84,65
Castella i Lleó	128,44
Total	100,00

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Hisenda.

mitjana, al voltant de 18 punts, es correspon adequadament amb els tradicionals problemes del finançament, que es reflecteix d'una manera pràctica en la gestió pressupostària de la comunitat autònoma.

Aquesta ensenyança -és a dir, la dificultat de millorar d'una manera estructuralment sensible el finançament per mitjà de l'assumpció de noves figures tributàries, però sense modificar les condicions de l'any base- no s'ha de perdre de vista. En efecte, després de l'Acord del juliol del 2001, a partir del 2002 el sistema de finançament vigent, al marge de la novetat que s'hi incorporà la sanitat, ha pres com a punt de partida en la part de les competències comunes o clàssiques les constants estructurals del sistema 1997-2001 que s'han posat en relleu. Concretament, l'Acord del juliol del 2001 va prendre com a punt de partida les xifres llavors liquidades, i per

tant tancades, corresponents al finançament de l'exercici 1999. Per tant, aquest punt de partida no és gaire diferent al que es reflecteix en el quadre que abans s'ha esmentat, amb la diferència que l'Estat en aquest cas augmentà les xifres de l'any base, encara que sota una aspra controvèrsia com a conseqüència d'alterar els resultats objectius del model matemàtic de l'any base per mitjà de l'aplicació "ad hoc" de l'anomenada regla de modulació.

També amb caràcter singular, s'ha d'assenyalar que, en l'àmbit sanitari, amb independència del finançament «normal», s'introduí un inconcret fons de cohesió sanitària, que estava pensat per afrontar des d'un enfocament centralitzat la problemàtica dels desplaçats espanyols i de la Unió Europea. Una qüestió diferent és que, en l'aplicació pràctica, l'assignació financera els anys successius quedàs per davall de les expectatives.

D'altra banda, des d'una perspectiva dinàmica, el sistema actualment vigent es caracteritza, entre d'altres aspectes, per la cessió a les comunitats autònomes d'uns trams de participació en nous impostos de naturalesa indirecta (IVA i impostos especials). La filosofia essencial que inspira el sistema és la mateixa que donà origen al sistema quinquennal 1997-2001. Això és: que l'assumpció del rendiment de noves figures tributàries ha de permetre a la comunitat autònoma millorar, per aquesta via, el conjunt del finançament, gràcies a una potencial millor evolució de la recaptació, en contrast amb la dependència de les transferències de l'Estat.

En el cas de la comunitat autònoma de les Illes Balears, a més, amb el nou sistema de dependència de les figures tributàries cedides, ha passat a ser total, fins al punt de que es genera fins i tot un «flux negatiu», i aquest tecnicisme suposa una teòrica «devolució» anual d'un tram dels rendiments totals dels nous impostos cedits. En conseqüència, el finançament de la comunitat autònoma de les Illes Balears ha quedat vinculat des del 2002 a les vicissituds que es plantegen quant a l'evolució satisfactòria de la situació econòmica de la comunitat.

Tenint en compte que, d'acord amb les primeres estimacions i els avanços de l'INE, el PIB nominal balear va créixer el 2002 un 5,4% i que, sobre la base de les dades que ha avançat la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació per al 2003, implícitament es dedueix que el PIB nominal balear per a l'any esmentat podria créixer al voltant del 3%, no s'ha d'esperar, per tant, una evolució gaire espectacular dels resultats del finançament, ni el 2002 ni el 2003, exercicis dels quals es desconeix (en el moment de redactar aquest informe) la liquidació final.

El problema, a més, és més profund, perquè les noves figures tributàries es corresponen amb la nova assumpció de les responsabilitats sanitàries, a les quals s'ha d'unir la dels serveis socials de l'antic INSERSO (Institut Nacional de Serveis Socials); per tant, amb independència que les necessitats sanitàries i socials puguin evolucionar cap a una taxa de creixement major que la de l'economia, i, a més de la nova imposició indirecta cedida, només una porció de l'evolució d'aquesta darrera pot eventualment destinar-se a les competències comunes.

D'altra banda, se sap que una de les novetats del nou sistema ha estat atribuir una major capacitat normativa a la comunitat autònoma en la regulació legal de determinats tributs cedits, seguint, d'aquesta manera, el camí que ja s'inicià en el sistema 1997-2001.

Per a l'exercici 2003, es mantingueren en general les mesures tributàries procedents d'exercicis anteriors (el 1998 i els següents), i s'incorporaren altres de noves, de manera que la situació per a aquest any quedà, a grans trets, i sense ser exhaustius, de la manera següent:

- En l'àmbit de l'IRPF, es podien practicar determinades deduccions autonòmiques de la quota per adquirir llibres de text en l'educació infantil, en l'educació primària i secundària, en el batxillerat i en els cicles formatius de formació professional. També es podien fer deduccions per les despeses de guarderia per als fills de menys de tres anys; deduccions per pagar el lloguer, o bé per adquirir o rehabilitar un habitatge, adreçades a joves menors de 36 anys; deduccions per a la gent gran de

65 anys o més; deduccions per a discapacitats, i deduccions per a la conservació d'àrees protegides. Totes aquestes deduccions es pogueren practicar en el marc de determinats requisits i límits quantitius.

- En l'impost sobre les transmissions patrimonials, es mantingué el tipus del 7% que s'instaurà l'any 2000, encara que es practicaren tipus més reduïts, del 5 o del 3%, segons determinades circumstàncies, en el cas dels habitatges de protecció oficial.
- A l'àmbit de l'impost sobre els actes jurídics, l'impost s'augmentà del 0,5% a l'1,5% en les operacions de béns immobles en què el contribuïent pot optar per tributar per l'IVA o per l'impost de transmissions i opta per l'IVA. D'altra banda, es reduí al 0,1% per als documents notariaus que formalitzen la constitució i la cancel·lació de drets reals de garantia a favor d'una societat de garantia recíproca balear.
- En l'impost de successions i donacions, es permeté l'exempció total per a les herències de la transmissió de l'habitatge habitual (als familiars directes) fins a un valor que actualment és establert en els 120.200 euros.

Com es pot observar, l'aplicació de les facultats normatives en matèria tributària s'ha fet amb molta prudència i amb un caràcter més aviat limitat, a pesar de les àmplies facultats que, des de l'Acord de finançament del juliol del 2001, la normativa actual permet a la comunitat autònoma, especialment amb relació a l'impost sobre la renda de les persones físiques, a l'impost sobre les transmissions patrimonials i els actes jurídics documentats, a l'impost sobre el patrimoni, a l'impost sobre les successions i les donacions i, en menor manera, a l'impost especial sobre determinats mitjans de transport.

El fet que aquest ús de la capacitat normativa, en general, no s'hagi adreçat a l'objectiu d'augmentar els impostos (especialment en l'àmbit de l'IRPF) es deu, a part de consideracions ideològiques, al difícil equilibri entre els ingressos i les necessitats que la comunitat autònoma ha d'afrontar, que deixen poc marge als experiments tributaris. Però tampoc les consideracions ideològiques no han servit per rebaixar la càrrega tributària, ja que una anàlisi detallada permet inferir que les deduccions també han procurat tenir un abast limitat, i s'han evitat les baixades de recaptació respecte de la hipòtesi «central» d'aplicar la legislació estatal comuna.

A més, és molt important tenir en compte que, al marge dels moderats avançaments que suposà el sistema de finançament aprovat el 2001 per a les Illes Balears, que, de totes maneres, ja s'ha comprovat que no resolgué les qüestions estructurals bàsiques, cal afegir que les evolucions econòmiques i socials posteriors han tendit a generar i a incrementar una major insuficiència del conjunt del sistema.

En aquest context, és imprescindible referir-se als importants creixements de la població a les Illes Balears. En primer lloc, s'ha de destacar l'important creixement de la població entre el 1999 i el 2003. L'evolució durant aquest quadrienni és senzillament espectacular. El creixement del 15,28% no només supera amb escreix el creixement mitjà del conjunt de les quinze comunitats autònomes, sinó que,

a més, és molt superior al de totes aquestes comunitats, i ho és, en la majoria dels casos, amb una diferència notable. En un grau destacable, aquest creixement és obvi que es relaciona amb els moviments migratoris. (Vegeu el quadre I-156)

En segon lloc, aquest creixement és obvi que afecta d'una manera molt especial els camps de l'educació i la sanitat (que, per si mateixos, fins i tot en una perspectiva «estàtica» i per diferents raons, ja plantejaven dificultats). Per descomptat, també afecta els serveis socials, en què, a més, incideixen altres problemàtiques, com ara l'envelliment de la població, els canvis sociològics i les llargues llistes d'espera de la gent gran per ser atesa en les residències.

La serietat de la qüestió s'entén millor si es pensa que, en el pressupost preventiu del 2002, la sanitat suposava el 37,32%, i l'educació, el 23,69%. És a dir, només entre ambdues matèries es consum el 61% del pressupost, i això, en una tendència creixent.

D'aquí es desprèn que els paràmetres que han determinat el finançament a partir de l'Acord del juliol del 2001 queden creixentment obsolets, de manera que el tensesament de les finances autonòmiques, que en qualsevol cas es produiria com a conseqüència de la doble confluència dels problemes estructurals de partida i l'alentiment econòmic, es veu ara incrementat per la presència d'aquestes noves dinàmiques.

En aquest context de dificultats financeres creixents, des de determinades òptiques es planteja la qüestió de les balances fiscals o dels fluxos fiscals regionals, sota el missatge que sembla poc congruent que a les regions que registren uns fluxos fiscals

«negatius» amb relació al conjunt de l'economia espanyola (això és, que aporten més del que reben) es vegin restringides a experimentar dificultats financeres davant unes necessitats de despesa cada cop majors i impossibles d'evitar.

La qüestió de les balances fiscals constitueix un camp d'anàlisi controvertit, no només per qüestions de concepció i definició, sinó també per qüestions de metodologia d'elaboració dels resultats. Per això, per raons tant polítiques com tècniques, és materialment impossible aconseguir, almenys en l'estat actual de la qüestió, que el sistema de finançament es fonamenti en un càlcul previ dels saldos fiscals.

Ara bé, atès que l'objectiu general d'aquesta manera d'apropar-se al problema no és equilibrar exactament les balances fiscals a les regions contribuents netes -la qual cosa seria incompatible amb el principi de solidaritat interterritorial-, sí es pretén en qualsevol cas situar els saldos fiscals sota unes pautes i uns paràmetres més raonables que els que es donen en l'actualitat.

En el cas de la comunitat autònoma de les Illes Balears, tots els estudis relatius a les balances fiscals, sense excepció, confereixen a l'economia de la regió la condició de contribuent neta. Això és així, amb qualsevol l'autor o qualsevol institució que faci l'estudi, i amb qualsevol metodologia de càlcul que s'utilitzi.

En general, es pot trobar que la regió balear forma part del grup de cinc regions espanyoles que són contribuents netes cap a la resta i, a més, amb unes quantitats realment notables. (Vegeu el quadre I-157)

QUADRE I-156. VARIACIÓ DE POBLACIÓ ENTRE 1999 I 2003: COMUNITATS AUTÒNOMES NO FORALS

	Padró 1999	Pes relatiu (%)	Padró 2003	Pes relatiu (%)	% Variació
Catalunya	6.207.533	16,58	6.704.146	16,81	8,00
Andalusia	7.305.117	19,52	7.606.848	19,07	4,13
Galícia	2.730.337	7,29	2.751.094	6,90	0,76
Com.Valenciana	4.066.474	10,86	4.470.885	11,21	9,95
Canàries	1.672.689	4,47	1.894.868	4,75	13,28
Astúries	1.084.314	2,90	1.075.381	2,70	-0,82
Cantàbria	528.478	1,41	549.690	1,38	4,01
La Rioja	265.178	0,71	287.390	0,72	8,38
Múrcia	1.131.128	3,02	1.269.230	3,18	12,21
Aragó	1.186.849	3,17	1.230.090	3,08	3,64
Castella-la Manxa	1.726.199	4,61	1.815.781	4,55	5,19
Extremadura	1.073.574	2,87	1.073.904	2,69	0,03
Illes Balears	821.820	2,20	947.361	2,38	15,28
Madrid	5.145.325	13,75	5.718.942	14,34	11,15
Castella i Lleó	2.488.062	6,65	2.487.646	6,24	-0,02
CA model	37.433.077	100,00	39.883.256	100,00	6,55

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

Estudis recents, com és el cas dels realitzats en els àmbits de la Fundació FUNCAS o de la Fundació BBVA, incideix en els resultats que se situen en la mateixa línia i, fins i tot en algun cas, amb xifres més espectaculars. (Vegeu l'apartat 4.4.)

Aquesta realitat constitueix un argument col·lateral de pes per justificar la procedència d'una revisió del sistema de finançament, encara que aquest només podria contribuir a millorar una part d'aquest equilibri.

En realitat, l'ajustament de la balança fiscal balear cap unes pautes més raonables ha de realitzar-se per mitjà de l'ús d'altres vies, com és el cas de les transferències que provenen directament de l'Estat.

En aquest sentit, una via adequada i necessària és l'oferta per aplicar la Llei del règim especial balear, que considera un ampli ventall de polítiques públiques que ha de dur a terme l'Estat, en cooperació amb la comunitat autònoma.

Això no obstant, algunes de les polítiques públiques que s'acordin poden perfectament incorporar-se al sistema, per la via de les transferències del pressupost de l'Estat cap al pressupost de la comunitat autònoma i, d'aquesta manera, passar a formar part dels mecanismes de finançament. Naturalment, aquesta és una qüestió instrumental que si es concretés efectivament seria d'efectes potencials positius per al conjunt del finançament.

QUADRE I-157. SALDOS FISCALS RELATIUS A LES REGIONS ESPANYOLES (MITJANA 1990-97)

Regions	Saldo (en milions de pessetes del 1999)
País Basc	159.234
Canàries	168.548
Astúries	231.745
Castella i Lleó	294.359
Extremadura	308.295
Navarra	10.340
Aragó	22.472
Castella-la Manxa	274.912
Cantàbria	26.572
Ceuta i Melilla	24.607
La Rioja	-10.914
Múrcia	62.536
Andalusia	937.650
Illes Balears	-137.297
Galícia	282.704
Madrid	-1.345.316
Com. Valenciana	-217.456
Catalunya	-1.092.989
Redistribució total	2.803.972

Font: Ángel de la Fuente, «Un poco de aritmética territorial: anatomía de una balanza fiscal para las regiones españolas», Institut d'Anàlisi Econòmiques (CSIC), novembre del 2000.